

Bruxelles, 9. travnja 2021.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2021/0079(NLE)

7661/21
ADD 1

AVIATION 66
RELEX 277
OC 10
TU 3
MED 8

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	8. travnja 2021.
Za:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2021) 153 final - ANNEX
Predmet:	PRILOG Prijedlogu odluke Vijeća o sklapanju, u ime Europske unije, Euromediterranskog sporazuma o zračnom prometu između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Tunisa, s druge strane

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2021) 153 final - ANNEX.

Priloženo: COM(2021) 153 final - ANNEX

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 8.4.2021.
COM(2021) 153 final

ANNEX

PRILOG

Prijedlogu odluke Vijeća

o sklapanju, u ime Europske unije, Euromediterranskog sporazuma o zračnom prometu između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Tunisa, s druge strane

EUROMEDITERANSKI SPORAZUM O ZRAČNOM PROMETU

između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Tunisa, s druge strane

SADRŽAJ

ČLANAK 1. Definicije

GLAVA I.: GOSPODARSKE ODREDBE

ČLANAK 2. Prava prometovanja i popis ruta

ČLANAK 3. Odobrenje za rad

ČLANAK 4. Odbijanje, opoziv, suspenzija ili ograničenje odobrenja

ČLANAK 5. Ulaganja u zračne prijevoznike

ČLANAK 6. Usklađenost sa zakonima i propisima

ČLANAK 7. Pošteno tržišno natjecanje

ČLANAK 8. Komercijalne mogućnosti

ČLANAK 9. Carine i oporezivanje

ČLANAK 10. Korisničke naknade

ČLANAK 11. Tarife i vozarine zračnog prijevoza

ČLANAK 12. Statistički podaci

GLAVA II.: REGULATORNA SURADNJA

ČLANAK 13. Sigurnost zračnog prometa

ČLANAK 14. Zaštita zračnog prometa

ČLANAK 15. Upravljanje zračnim prometom

ČLANAK 16. Zaštita okoliša

ČLANAK 17. Odgovornost zračnih prijevoznika

ČLANAK 18. Zaštita potrošača

ČLANAK 19. Socijalni aspekti

GLAVA III.: INSTITUCIONALNE ODREDBE

ČLANAK 20. Tumačenje i primjena odredaba

ČLANAK 21. Zajednički odbor

ČLANAK 22. Rješavanje sporova i arbitraža

ČLANAK 23. Zaštitne mjere

ČLANAK 24. Odnos s drugim sporazumima

ČLANAK 25. Regionalni dijalog

ČLANAK 26. Izmjene

ČLANAK 27. Prestanak

ČLANAK 28. Registracija sporazuma

ČLANAK 29. Pristupanje novih država članica Europskoj uniji

ČLANAK 30. Stupanje na snagu

PRILOG I.: Prijelazne odredbe

PRILOG I.a Prijelazne odredbe s obzirom na međunarodnu zračnu luku Tunis Carthage

PRILOG II. Propisi primjenjivi na civilno zrakoplovstvo

NACRT

EURO-MEDITERANSKI SPORAZUM O ZRAČNOM PROMETU

između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Tunisa, s druge strane

KRALJEVINA BELGIJA,
REPUBLIKA BUGARSKA,
ČEŠKA REPUBLIKA,
KRALJEVINA DANSKA,
SAVEZNA REPUBLIKA NJEMAČKA,
REPUBLIKA ESTONIJA,
IRSKA,
HELENSKA REPUBLIKA,
KRALJEVINA ŠPANJOLSKA,
FRANCUSKA REPUBLIKA,
REPUBLIKA HRVATSKA
TALIJANSKA REPUBLIKA,
REPUBLIKA CIPAR,
REPUBLIKA LATVIJA,
REPUBLIKA LITVA,
VELIKO VOJVODSTVO LUKSEMBURG,
MAĐARSKA,
REPUBLIKA MALTA,
KRALJEVINA NIZOZEMSKA,
REPUBLIKA AUSTRIJA,
REPUBLIKA POLJSKA,
PORTUGALSKA REPUBLIKA,
RUMUNJSKA,

REPUBLIKA SLOVENIJA,

SLOVAČKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA FINSKA,

KRALJEVINA ŠVEDSKA,

ugovorne stranke Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije, dalje u tekstu zajedno „Ugovori EU-a”, i države članice Europske unije, dalje u tekstu „države članice EU-a” ili, ako se odnosi na pojedinačnu državu članicu, „država članica EU-a”,

i Europsku uniju,

s jedne strane, i

Republika Tunis, dalje u tekstu „Tunis”,

s druge strane,

Tunis i države članice stranke su Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, otvorene za potpisivanje u Chicagu 7. prosinca 1944., zajedno s Europskom unijom;

PREPOZNAJUĆI da Euro-mediteranski sporazum o zračnom prometu spada u područje euro-mediteranskog partnerstva predviđenog u izjavi iz Barcelone od 28. studenoga 1995.;

UVAŽAVAJUĆI njihovu zajedničku želju za promicanjem euro-mediteranskog zračnog prostora na temelju načela regulatornog približavanja, regulatorne suradnje i liberalizacije pristupa tržištu u uvjetima ravnopravnog tržišnog natjecanja;

ŽELEĆI poboljšati usluge zračnog prijevoza i promicati međunarodni zrakoplovni sustav temeljen na nediskriminaciji te otvorenom i poštenom tržišnom natjecanju među zračnim prijevoznicima na tržištu;

ŽELEĆI promicati svoje interese u pogledu zračnog prijevoza;

PREPOZNAJUĆI važnost koju povezanost učinkovitim zračnim prijevozom ima za promicanje trgovine, turizma, ulaganja te gospodarskog i društvenog razvoja;

ŽELEĆI osigurati najviši stupanj sigurnosti i zaštite u zračnom prijevozu i potvrđujući ozbiljnu zabrinutost zbog djela ili prijetnji kojima se ugrožava sigurnost zrakoplova, ugrožava sigurnost osoba ili imovine, negativno utječe na rad zrakoplova i narušava povjerenje putnika u sigurnost civilnog zrakoplovstva;

UVAŽAVAJUĆI Konvenciju o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, otvorenu za potpisivanje u Chicagu 7. prosinca 1944.;

ODLUČNE da maksimalno iskoriste moguće prednosti regulatorne suradnje i usklađivanja svojih zakona i propisa koji se primjenjuju na civilno zrakoplovstvo;

PREPOZNAJUĆI važne moguće koristi koje mogu proizaći iz konkurentnih usluga zračnog prijevoza i djelatnosti održivog zračnog prijevoza;

ŽELEĆI zračnim prijevoznicima osigurati uvjete ravnopravnog tržišnog natjecanja;

PREPOZNAJUĆI da subvencije mogu štetno utjecati na tržišno natjecanje zračnih prijevoznika te da mogu ugroziti osnovne ciljeve ovog Sporazuma;

NAMJERAVAJUĆI proširiti okvir postojećih sporazuma o zračnom prometu i dogovora između stranaka s ciljem otvaranja pristupa tržištima i ostvarivanja što većih koristi za potrošače, pošiljatelje, zračne prijevoznike i zračne luke i njihove zaposlenike te stanovništva stranaka;

POTVRĐUJUĆI važnost zaštite okoliša pri razvoju i provedbi politike u području međunarodnog zrakoplovstva;

POTVRĐUJUĆI potrebu za hitnim mjerama za suočavanje s klimatskim promjenama i nastavkom suradnje s ciljem smanjenja emisija stakleničkih plinova u sektoru zrakoplovstva, u skladu s multilateralnim dogovorima o tom pitanju, a posebno s provedbom globalnih tržišno utemeljenih mjera, kao što su one dogovorene na 39. skupštini ICAO-a, a osobito relevantni instrumenti Međunarodne organizacije za civilno zrakoplovstvo (ICAO) i Pariški sporazum od 12. prosinca 2015. na temelju Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama;

POTVRĐUJUĆI važnost zaštite potrošača i postizanja odgovarajuće razine zaštite potrošača u vezi s uslugama zračnog prijevoza te prepoznajući potrebu za uzajamnom suradnjom u tom području;

PREPOZNAJUĆI da se povećanim poslovnim mogućnostima ne namjerava ugroziti standarde rada i standarde povezane s radom koji se primjenjuju u strankama te potvrđujući važnost socijalne dimenzije međunarodnog zrakoplovstva i razmatranja učinaka otvaranja pristupa tržištima na radnu snagu, uvjete zapošljavanja i uvjete rada;

UZIMAJUĆI U OBZIR važnost poboljšavanja pristupa industrije u sektoru zračnog prijevoza kapitalu radi daljnjeg razvoja zračnog prijevoza u skladu s propisima na snazi u svakoj od stranaka;

UZIMAJUĆI U OBZIR da se cilj ovog Sporazuma treba postupno primjenjivati te da se primjerenim mehanizmom može osigurati sve veća usklađenost sa zakonodavstvom Europske unije,

SPORAZUMJELI SU SE KAKO SLIJEDI:

ČLANAK 1.

Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma, osim ako je drukčije navedeno, pojam:

1. „Sporazum” znači ovaj Sporazum, svi njegovi prilozi i dodaci te sve njegove izmjene;
2. „zračni prijevoz” znači prijevoz putnika, prtljage, tereta i pošte, odvojeno ili u kombinaciji, koji se obavlja zrakoplovom i koji je na raspolaganju javnosti za naknadu ili najam, uključujući usluge redovitog i neredovitog zračnog prijevoza;
3. „utvrđivanje državne pripadnosti” znači nalaz da zračni prijevoznik koji predlaže pružanje usluga zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma ispunjava zahtjeve iz članka 3. ovog Sporazuma u pogledu vlasništva, učinkovitog nadzora i glavnog poslovnog sjedišta;
4. „utvrđivanje sposobnosti” znači nalaz da zračni prijevoznik koji predlaže pružanje usluga zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma ima zadovoljavajuće financijske sposobnosti i odgovarajuću upravljačku stručnost za pružanje takvih usluga te je spreman postupati u skladu sa zakonima, propisima i zahtjevima kojima se uređuje pružanje takvih usluga;
5. „nadležna tijela” znači vladine agencije ili državni subjekti odgovorni za administrativne funkcije na temelju ovog Sporazuma;
6. „Konvencija” znači Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, otvorena za potpisivanje u Chicagu 7. prosinca 1944., i uključuje:
 - a) sve izmjene koje su stupile na snagu na temelju članka 94. točke (a) Konvencije i koje su ratificirali Tunis i država članica EU-a ili države članice EU-a, kako je relevantno za predmetno pitanje; te
 - b) sve priloge ili izmjene donesene na temelju članka 90. Konvencije, u mjeri u kojoj su ti prilozi ili izmjene u svakom trenutku na snazi i za Tunis i za državu članicu EU-a ili za države članice EU-a, kako je relevantno za predmetno pitanje;
7. „puni trošak” znači trošak pružene usluge uvećan za razumnu naknadu za administrativne troškove;
8. „usluga međunarodnog zračnog prijevoza” znači zračni prijevoz koji prolazi zračnim prostorom preko državnog područja više od jedne države;
9. „stranke” znači, s jedne strane, Tunis, i, s druge strane, Europska unija i njezine države članice;
10. „glavno poslovno sjedište” znači glavno sjedište ili registrirani ured zračnog prijevoznika na državnom području stranke u kojoj se obavljaju glavne financijske funkcije i provodi operativni nadzor nad zračnim prijevoznikom, uključujući upravljanje kontinuiranom plovidbenošću kako je navedeno u odobrenju za rad;

11. „zaustavljanje u svrhe koje nisu povezane s prijevozom” znači slijetanje u bilo koju svrhu osim ukrcaja ili iskrcaja putnika, prtljage, tereta i/ili pošte u zračnom prijevozu;

12. „tarife zračnog prijevoza” znači cijene koje se plaćaju zračnim prijevoznicima ili njihovim zastupnicima ili drugim prodavateljima karata za zračni prijevoz putnika (uključujući sve ostale povezane vrste prijevoza) te uvjete pod kojima te cijene važe, uključujući naknadu i uvjete koji se nude agenciji te ostalim pomoćnim službama;

13. „vozarine zračnog prijevoza” znači cijene koje se plaćaju za zračni prijevoz tereta (uključujući sve ostale povezane vrste prijevoza) te uvjete pod kojima te cijene važe, uključujući naknadu i uvjete koji se nude agenciji te ostalim pomoćnim službama;

14. „državno područje” znači, s obzirom na Tunis, kopnena područja (kopno i otoci), unutarnje vode i teritorijalno more koji se nalaze pod njegovim suverenitetom i zračni prostor iznad njih i, s obzirom na Europsku uniju i njezine države članice, kopnena područja, unutarnje vode i teritorijalno more država članica na koje se primjenjuju Ugovor o Europskoj uniji i Ugovor o funkcioniranju Europske unije u skladu s uvjetima utvrđenima u tim Ugovorima, te zračni prostor iznad njih;

15. „korisnička naknada” znači naknada koja se naplaćuje zračnim prijevoznicima kako bi im se dalo na raspolaganje objekte odnosno pružalo usluge zračne luke, zaštite okoliša u zrakoplovstvu, zračne plovidbe ili zaštite zračnog prometa, uključujući povezane usluge i objekte;

16. „samostalno obavljanje usluga” znači stanje u kojem korisnik zračne luke izravno obavlja sam za sebe jednu ili više kategorija zemaljskih usluga i za pružanje takvih usluga ne zaključuje nikakav ugovor s trećom osobom; za potrebe ove definicije korisnici zračne luke ne smatraju se između sebe trećim osobama ako:

a) jedan od njih ima većinski udio u vlasništvu drugog; ili

b) jedno te isto tijelo ima većinski udio u vlasništvu oba;

17. „Sporazum o pridruživanju” znači Euro-mediteranski sporazum o pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Tunis, s druge strane, potpisan u Bruxellesu 17. srpnja 1995.;

18. „dopuštena usluga” i „utvrđena ruta” znače usluga međunarodnog zračnog prijevoza odnosno ruta definirana u članku 2. (Prava prometovanja) ovog Sporazuma;

19. „redoviti zračni prijevoz” znači niz letova sa sljedećim svojstvima:

(a) javnost može pojedinačno na svakom letu kupiti putnička mjesta i/ili ima mogućnost prijevoza tereta i/ili pošte (izravno od zračnog prijevoznika ili putem njegovih ovlaštenih zastupnika);

(b) odvija se tako da pruža usluge prijevoza između dvije ili više zračnih luka, ili:

— prema objavljenom redu letenja, ili

— putem letova koji su toliko redoviti ili učestali da predstavljaju prepoznatljiv sustavni niz letova;

20. „neredoviti zračni prijevoz” znači bilo koja komercijalna usluga zračnog prijevoza koja nije redoviti zračni prijevoz;
21. „zračni prijevoznik” znači poduzeće s važećom operativnom licencijom ili istovrijednom dozvolom;
22. „učinkoviti nadzor” odnos koji je uspostavljen pravima, ugovorima ili drugim sredstvima koje, pojedinačno ili skupno, uzimajući u obzir uključene činjenice ili zakone, daju mogućnost izravnog ili neizravnog odlučujućeg utjecaja na poduzeće, a naročito:
 - a) pravom na uporabu cjelokupne imovine ili dijela imovine poduzeća;
 - b) pravima ili ugovorima kojima se prenosi odlučujući utjecaj na sastav, glasovanje ili odluke tijela nekog poduzeća ili se na drugi način prenosi odlučujući utjecaj na vođenje poslovanja poduzeća;
23. „učinkovit regulatorni nadzor” znači sljedeći dokazi koje država utvrđuje za zračnog prijevoznika u okviru učinkovitog regulatornog nadzora:
 - a) zračni prijevoznik ima važeću operativnu licenciju ili dozvolu koju je izdalo nadležno tijelo te države, kao što je svjedodžba zračnog prijevoznika (AOC);
 - b) zračni prijevoznik ispunjava kriterije te države s obzirom na pružanje usluga međunarodnog zračnog prijevoza kao što su zadovoljavajuće financijske sposobnosti, ispunjavanje uvjeta javnog interesa i obveze u pogledu izvršenja usluge;^f
24. „operativna licencija”

znači i. kad je riječ o Europskoj uniji i njezinim državama članicama, operativna licencija i sve druge isprave ili certifikati izdani na temelju Uredbe (EU) br. 1008/2008 i bilo kojeg naknadnog akta; te

ii. kad je riječ o Tunisu, operativne licencije, certifikati, odobrenja ili iznimke izdani na temelju relevantnog tuniskog zakonodavstva na snazi;
25. „SESAR” (Istraživanje o upravljanju zračnim prometom (ATM) jedinstvenog europskog neba) znači tehnička provedba jedinstvenog europskog neba, kojom se osigurava usklađeno, sinkronizirano istraživanje, razvoj i primjena novih generacija sustava upravljanja zračnim prometom;
26. „prava pete slobode” znači pravo ili povlastica koju jedna država (dalje u tekstu „država davateljica”) daje zračnim prijevoznicima iz druge države (dalje u tekstu „država primateljica”) za pružanje usluga međunarodnog zračnog prijevoza između državnog područja države davateljice i državnog područja treće države, pod uvjetom da takve usluge potječu ili završavaju na državnom području države primateljice.

GLAVA I.
GOSPODARSKE ODREDBE

ČLANAK 2.

Prava prometovanja i popis ruta

1. Prava utvrđena u ovom članku podliježu prijelaznim odredbama propisanim u Prilogu I. i Prilogu I.a ovom Sporazumu.

Popis ruta

2. Svaka stranka daje prijevoznicima iz druge stranke pravo na obavljanje međunarodnog zračnog prijevoza na sljedećim rutama:

i. za zračne prijevoznike iz Europske unije:

točke u Europskoj uniji – srednje točke – točke u Tunisu – daljnje točke;

ii. za zračne prijevoznike iz Tunisa:

točke u Tunisu – srednje točke – točke u Europskoj uniji – daljnje točke;

Prava prometovanja

3. Svaka stranka drugoj stranci dodjeljuje sljedeća prava kako bi zračni prijevoznici iz druge stranke mogli obavljati međunarodni zračni prijevoz:

(a) pravo letenja preko njezina državnog područja bez slijetanja;

(b) pravo zaustavljanja na njezinu državnom području u svrhe koje nisu povezane s prijevozom;

(c) pravo pružanja usluga zračnog prijevoza na sljedećim rutama:

i. za zračne prijevoznike iz Europske unije:

između bilo koje točke u Europskoj uniji i bilo koje točke u Tunisu;

ii. za zračne prijevoznike iz Tunisa:

između bilo koje točke u Tunisu i bilo koje točke u Europskoj uniji;

(d) druga prava utvrđena ovim Sporazumom.

Operativna fleksibilnost

4. Zračni prijevoznici iz svake stranke mogu u pogledu bilo kojeg leta ili svih letova i prema svojem odabiru na rutama iz stavka 2.:

- (a) operirati letove u bilo kojem smjeru ili u oba smjera;
- (b) kombinirati različite brojeve letova u jednoj zrakoplovnoj operaciji;
- (c) opsluživati srednje točke, daljnje točke i točke na državnim područjima stranaka u bilo kojoj kombinaciji i bilo kojim redoslijedom u skladu s odredbama stavka 2.;
- (d) izostaviti zaustavljanja na bilo kojoj točki ili bilo kojim točkama;
- (e) prebaciti promet s bilo kojeg svojeg zrakoplova na bilo koji drugi vlastiti zrakoplov na bilo kojoj točki (promjena zrakoplova uz zadržavanje istog broja leta);
- (f) zaustaviti se na bilo kojoj točki na državnom području ili izvan državnog područja bilo koje stranke;
- (g) obavljati tranzitni promet preko državnog područja druge stranke;
- (h) objediniti promet na istom zrakoplovu bez obzira na to odakle potječe takav promet; te
- (i) opsluživati više od jedne točke u istoj usluzi (koterminalizacija).

Operativna fleksibilnost propisana u ovom stavku može se ostvarivati bez ograničenja u pogledu smjera, bez geografskih ograničenja i bez gubitka bilo kojeg prava na obavljanje prijevoza koji je inače dopušten na temelju ovog Sporazuma, pod uvjetom da:

- i. usluge zračnih prijevoznika iz Tunisa opslužuju točku u Tunisu;
- ii. usluge zračnih prijevoznika iz Europske unije opslužuju točku u Europskoj uniji.

5. Svaka stranka dopušta svakom zračnom prijevozniku da odredi učestalost i kapacitet međunarodnog zračnog prijevoza koji nudi na temelju stanja na tržištu. U skladu s tim pravom ni jedna stranka jednostrano ne ograničava količinu prometa, učestalost ili redovitost usluga, određivanje ruta, polazište ili odredište prometa, tipove zrakoplova koje upotrebljavaju zračni prijevoznici iz druge stranke, osim zbog carinskih, tehničkih, operativnih, ekoloških ili zdravstvenih razloga te razloga sigurnosti upravljanja zračnim prometom ili ako je drugačije propisano ovim Sporazumom.

6. Ni jedna od odredaba ovog Sporazuma ne tumači se kao:

- (a) dodjeljivanje zračnim prijevoznicima iz Tunisa prava na ukrcaj u bilo kojoj državi članici EU-a putnika, prtljage, tereta i/ili pošte koji se prevoze za naknadu i čije je odredište druga točka u istoj državi članici EU-a;
- (b) dodjeljivanje zračnim prijevoznicima iz Europske unije prava na ukrcaj u Tunisu putnika, prtljage, tereta i/ili pošte koji se prevoze za naknadu i čije je odredište druga točka u Tunisu.

7. Ne dovodeći u pitanje članak 24. (Odnos s drugim sporazumima), ni jedna od odredaba ovog Sporazuma ne tumači se kao dodjeljivanje zračnim prijevoznicima iz obiju stranaka prava pete slobode na srednjim i daljnjim točkama ruta iz stavka 2.

8. Upućivanje na točke u ovom članku smatra se upućivanjem na međunarodno priznate zračne luke.

9. U ostvarivanju svojih prava i izvršavanju svojih obveza na temelju ovog Sporazuma stranke se suzdržavaju od svakog oblika diskriminacije zračnih prijevoznika iz druge stranke, posebno na temelju državne pripadnosti.

10. Neovisno o drugim odredbama ovog Sporazuma, svaka stranka ima pravo odbiti obavljanje međunarodnog zračnog prijevoza prema državnom području treće zemlje s kojom ta stranka nema diplomatske odnose, s tog državnog područja ili preko tog državnog područja.

ČLANAK 3.

Odobrenje za rad

1. Po primitku zahtjeva zračnog prijevoznika iz jedne od stranaka za izdavanje odobrenja za rad, druga stranka dodjeljuje odgovarajuće odobrenje za rad i tehničke dozvole po najkraćem postupku, pod uvjetom:

(a) za zračnog prijevoznika iz Tunisa:

- i. da je glavno poslovno sjedište zračnog prijevoznika u Tunisu te da zračni prijevoznik ima važeću operativnu licenciju u skladu s pravom Tunisa; te
- ii. da Tunis, koji je izdao svjedodžbu zračnog prijevoznika, provodi i održava učinkoviti regulatorni nadzor nad zračnim prijevoznikom; te
- iii. da je zračni prijevoznik u vlasništvu, izravno ili većinskim udjelom, i pod učinkovitim nadzorom Tunisa i/ili njegovih državljana:

(b) za zračnog prijevoznika iz Europske unije:

- (i) da je glavno poslovno sjedište zračnog prijevoznika na državnom području države članice Europske unije u skladu s Ugovorima EU-a te da zračni prijevoznik ima važeću operativnu licenciju u skladu s pravom Europske unije; te
- (ii) da država članica EU-a, koja je izdala svjedodžbu zračnog prijevoznika, provodi i održava učinkoviti regulatorni nadzor nad zračnim prijevoznikom te da je nadležno tijelo jasno identificirano; te
- iii. da je zračni prijevoznik u vlasništvu, izravno ili većinskim udjelom, i pod učinkovitim nadzorom države članice ili država članica Europske unije ili Europskog udruženja slobodne trgovine i/ili njihovih državljana, ili kombinacije takvih osoba;

(c) da se poštuju odredbe iz članaka 13. (Sigurnost zračnog prometa) i 14. (Zaštita zračnog prometa) ovog Sporazuma; te

(d) da zračni prijevoznik ispunjava uvjete propisane u zakonima i propisima koje stranka koja obrađuje zahtjev uobičajeno primjenjuje na obavljanje operacija u međunarodnom zračnom prijevozu.

2. Kad dodjeljuju odobrenja za rad i tehničke dozvole, stranke su dužne postupati prema svim prijevoznicima druge stranke bez diskriminacije.

3. Po primitku zahtjeva za odobrenje za rad koji je podnio zračni prijevoznik iz jedne stranke, druga stranka priznaje primjerenost svakog utvrđivanja sposobnosti i/ili državne pripadnosti koje je provela prva stranka u vezi s tim zračnim prijevoznikom kao da su to utvrđivanje provela njezina vlastita nadležna tijela i ne istražuje dodatno ta pitanja, osim kako je propisano u podstavcima (a) i (b).

a) Ako po primitku zahtjeva za odobrenje za rad koji je podnio zračni prijevoznik ili nakon dodjeljivanja takvog odobrenja nadležna tijela stranke koja je primila zahtjev imaju konkretan razlog da posumnjaju da, usprkos utvrđivanju koje su provela nadležna tijela druge stranke, nisu ispunjeni uvjeti propisani u članku 3. (Odobrenje za rad) ovog Sporazuma za dodjeljivanje odgovarajućih odobrenja za rad ili tehničkih dozvola, ta tijela o tome odmah obavješćuje nadležna tijela druge stranke uz navođenje bitnih razloga za svoju sumnju. U tom slučaju bilo koja stranka može zatražiti savjetovanje, koje može uključivati predstavnike nadležnih tijela stranaka, i/ili dodatne informacije relevantne za to pitanje, te se zahtjev za savjetovanje mora ispuniti što je prije moguće. Ako se pitanje ne riješi, bilo koja stranka može ga uputiti Zajedničkom odboru osnovanom na temelju članka 21. (Zajednički odbor) ovog Sporazuma te može na temelju članka 21. stavka 10. poduzeti primjerene zaštitne mjere primjenom članka 23. (Zaštitne mjere).

b) Ovaj stavak ne obuhvaća priznavanje izjava koje se odnose na:

- i. certifikate ili dozvole povezane sa sigurnošću;
- ii. sigurnosne mjere; ili
- iii. pokrivenost osiguranjem.

ČLANAK 4.

Odbijanje, opoziv, suspenzija ili ograničenje odobrenja

1. Nadležna tijela bilo koje stranke mogu odbiti, opozvati, suspendirati, uvesti uvjete za ili ograničiti odobrenja za rad ili tehničke dozvole ili na neki drugi način odbiti, suspendirati, uvesti uvjete za ili ograničiti operacije zračnog prijevoznika iz druge stranke:

(a) za zračnog prijevoznika iz Tunisa:

- ako glavno poslovno sjedište zračnog prijevoznika nije u Tunisu ili ako zračni prijevoznik nema važeću operativnu licenciju u skladu s pravom na snazi u Tunisu; ili
- ako Tunis, koji je izdao svjedodžbu zračnog prijevoznika, ne provodi ili ne održava učinkoviti regulatorni nadzor nad zračnim prijevoznikom ili ako nadležno tijelo nije jasno identificirano; ili
- ako zračni prijevoznik nije u vlasništvu, izravno ili većinskim udjelom, ili pod učinkovitim nadzorom Tunisa i/ili njegovih državljana;

(b) za zračnog prijevoznika iz Europske unije:

- ako glavno poslovno sjedište zračnog prijevoznika nije na državnom području države članice Europske unije u skladu s Ugovorima EU-a ili ako zračni prijevoznik nema važeću operativnu licenciju u skladu s pravom Europske unije; ili
- ako država članica Europske Unije, koja je izdala svjedodžbu zračnog prijevoznika, ne provodi ili ne održava učinkoviti regulatorni nadzor nad zračnim prijevoznikom ili ako nadležno tijelo nije jasno identificirano; ili
- ako zračni prijevoznik nije u vlasništvu, izravno ili većinskim udjelom, ili pod učinkovitim nadzorom države članice ili država članica Europske unije ili Europskog udruženja slobodne trgovine i/ili njihovih državljana, ili kombinacije takvih osoba;

(c) ako je zračni prijevoznik povrijedio zakone i propise iz članka 6. (Usklađenost sa zakonima i propisima) ovog Sporazuma; ili

(d) ako se ne poštuju odredbe iz članaka 13. (Sigurnost zračnog prometa) i 14. (Zaštita zračnog prometa) ovog Sporazuma ili ako ne budu na snazi;

(e) ako je stranka utvrdila u skladu s člankom 7. (Pošteno tržišno natjecanje) ovog Sporazuma da uvjeti koji se odnose na konkurentno okruženje nisu ispunjeni.

2. Osim ako je za sprečavanje daljnje neusklađenosti sa stavkom 1. točkama (c) i (d) neophodno trenutačno poduzeti mjere, prava utvrđena u ovom članku ostvaruju se samo nakon savjetovanja s drugom strankom.

ČLANAK 5.

Ulaganja u zračne prijevoznike

1. Ne dovodeći u pitanje članke 3. (Odobrenje za rad) i 4. (Odbijanje, opoziv, suspenzija ili ograničenje odobrenja) ovog Sporazuma i nakon što u skladu s člankom 21. (Zajednički odbor) stavkom 8. Zajednički odbor provede provjeru da na temelju vlastitih relevantnih zakona svaka od stranaka i/ili njezini državljani mogu steći većinsku udio u vlasništvu i/ili učinkoviti nadzor nad zračnim prijevoznikom iz druge stranke, stranke mogu dopustiti da države članice EU-a i/ili njihovi državljani steknu većinski udio u vlasništvu i/ili

učinkoviti nadzor nad zračnim prijevoznikom iz Tunisa ili da Tunis i/ili njegovi državljani steknu većinski udio u vlasništvu i/ili učinkoviti nadzor nad zračnim prijevoznikom iz Europske unije u skladu sa stavkom 2. ovog članka.

2. U vezi sa stavkom 1. ovog članka konkretna ulaganja stranaka pojedinačno se dopuštaju na temelju prethodne odluke Zajedničkog odbora u skladu s člankom 21. (Zajednički odbor) stavkom 2. ovog Sporazuma. U toj se odluci navode uvjeti povezani s pružanjem dogovorenih usluga na temelju ovog Sporazuma i povezani s uslugama između stranaka i trećih zemalja. Odredbe članka 21. (Zajednički odbor) stavka 10. ovog Sporazuma ne primjenjuju se na takve odluke.

ČLANAK 6.

Usklađenost sa zakonima i propisima

1. Kad zrakoplov ulazi na državno područje jedne od stranaka, leti u tom državnom području ili izlazi s tog državnog područja, zračni prijevoznici iz druge stranke dužni su poštovati zakone i propise koji se primjenjuju na državnom području te stranke u pogledu ulaska zrakoplova kojim se obavlja međunarodni zračni prijevoz na to državno područje, letenja takvog zrakoplova u tom državnom području ili izlaska takvog zrakoplova s tog državnog područja.
2. Kad zrakoplov ulazi na državno područje jedne od stranaka, leti u tom državnom području ili izlazi s tog državnog područja, putnici, posada ili bilo tko tko djeluje u njihovo ime i, ako je riječ o teretu, pošiljatelj iz druge ugovorne stranke, dužni su poštovati zakone i propise koji se primjenjuju na državnom području te stranke u pogledu ulaska putnika, posade ili tereta u zrakoplovu na to državno područje ili njihova izlaska s tog državnog područja (uključujući propise koji se odnose na ulazak, odobrenje, imigraciju, putovnice, carinu i karantenu te, ako je riječ o pošti, poštanske propise).
3. Stranke dopuštaju, na svojem državnom području, zračnim prijevoznicima iz druge stranke da poduzmu mjere kako bi osigurale da se prevoze samo osobe koje imaju putne isprave potrebne za ulazak na državno područje druge stranke ili za tranzit preko tog državnog područja.

ČLANAK 7.

Pošteno tržišno natjecanje

1. Stranke potvrđuju da je njihov zajednički cilj imati pošteno i konkurentno okruženje te poštene i jednake prilike kako bi se zračni prijevoznici iz obiju stranaka mogli natjecati u pružanju dogovorenih usluga na utvrđenim rutama. Stoga stranke poduzimaju sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale potpunu provedbu ovog cilja.

2. Stranke tvrde da je slobodno, pošteno i neometano tržišno natjecanje važno za promicanje ciljeva ovog Sporazuma i smatraju da su za učinkovito pružanje usluga zračnog prijevoza važni postojanje sveobuhvatnih propisa u području tržišnog natjecanja i neovisnog tijela za zaštitu tržišnog natjecanja te pouzdana i djelotvorna provedba vlastita prava u području tržišnog natjecanja. Pravo u području tržišnog natjecanja svake stranke kojim se reguliraju pitanja iz ovog članka, s povremenim izmjenama, primjenjuje se na rad zračnih prijevoznika u nadležnosti odgovarajuće stranke. Stranke dijele ciljeve usklađenosti i konvergencije prava u području tržišnog natjecanja te djelotvorne primjene tog prava. Stranke će prema potrebi surađivati kad je to važno za djelotvornu primjenu prava u području tržišnog natjecanja, među ostalim dopuštajući, u skladu sa svojim propisima i sudskom praksom, da njihova trgovačka društva ili drugi državljani daju informacije koje se važne za radnje koje tijela za zaštitu tržišnog natjecanja obiju stranaka poduzimaju u području tržišnog natjecanja.

3. Ništa u ovom Sporazumu ne utječe na, ograničava ili ugrožava ovlasti i nadležnosti odgovarajućih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja i sudova bilo koje stranke (i Europske komisije), a sva pitanja koja se odnose na provedbu prava u području tržišnog natjecanja i dalje su u isključivoj nadležnosti tih tijela i sudova. Stoga ni jedna mjera koju neka od stranaka poduzme u skladu s ovim člankom ne dovodi u pitanje moguće mjere koje poduzimaju ta tijela i sudovi.

4. Svaka mjera poduzeta u skladu s ovim člankom pod isključivom je odgovornosti stranaka i namijenjena je isključivo drugoj stranci i/ili zračnim prijevoznicima iz druge stranke koji pružaju usluge zračnog prijevoza prema strankama/iz stranaka. Na takvu se mjeru ne primjenjuje postupak za rješavanje sporova predviđen u članku 22. (Rješavanje sporova i arbitraža) ovog Sporazuma.

Nepošteno tržišno natjecanje

5. Svaka je stranka dužna ukinuti sve oblike diskriminacije ili nepoštenih praksi koje bi mogle negativno utjecati na to da se zračnim prijevoznicima iz druge stranke koji sudjeluju u pružanju usluga zračnog prijevoza osiguraju poštene i jednake prilike da se natječu u pružanju usluga zračnog prijevoza.

Subvencije i državne potpore

6. Ni jedna stranka ne smije davati niti dopustiti davanje javnih subvencija ili potpora bilo kojem zračnom prijevozniku ako bi te subvencije ili potpore mogle znatno i negativno utjecati na to da se prijevoznicima iz druge stranke osiguraju poštene i jednake prilike da se natječu u pružanju usluga zračnog prijevoza. Takve subvencije ili potpore mogu uključivati,

ali nisu ograničene na: unakrsno subvencioniranje, pokrivanje gubitaka iz redovnog poslovanja, pribavljanje kapitala, bespovratna sredstva, jamstva, zajmove ili osiguranje po povlaštenim uvjetima, zaštitu od stečaja, odustajanje od naplate dugovanja, odustajanje od uobičajenog povrata na uložena javna sredstva, porezne olakšice ili oslobođenja od poreza, naknade za financijske obveze koje nameću javna tijela i davanje na raspolaganje odnosno pružanje na diskriminacijskoj ili nekomercijalnoj osnovi objekata odnosno usluga u zračnoj plovidbi i zračnim lukama, goriva, zemaljskih usluga, sigurnosti, računalnih sustava rezervacija, dodjele slotova ili drugih povezanih objekata odnosno usluga potrebnih za pružanje usluga zračnog prijevoza.

7. Ako stranka daje javne subvencije ili potpore zračnom prijevozniku, ona se mora pobrinuti da te mjere budu transparentne svim primjerenim sredstvima, među kojima može biti i zahtjev da zračni prijevoznik jasno i odvojeno navede tu subvenciju ili potporu u svojim financijskim izvještajima.

8. Na zahtjev druge stranke svaka stranka drugoj stranci u razumnom roku dostavlja financijske izvještaje koji se odnose na subjekte u nadležnosti prve stranke i sve druge takve informacije koje druga stranka može razumno zatražiti kako bi osigurala da se poštuju odredbe ovog članka. To može uključivati detaljne informacije o subvencijama ili potporama u smislu stavka 6. Stranka koja traži pristup informacijama može u slučaju dostavljanja takvih informacija primijeniti postupak za povjerljivo postupanje s informacijama.

9. Ne dovodeći u pitanje mjere koje odgovarajuće tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja i/ili sud poduzme za provedbu pravila iz stavaka 5. i 6.:

(a) ako jedna stranka utvrdi da je zračni prijevoznik izložen diskriminaciji ili nepoštenoj poslovnoj praksi u smislu stavaka 5. i 6. i da se to može dokazati, ta stranka može drugoj stranci dostaviti svoje primjedbe u pisanom obliku. Nakon što obavijesti drugu stranku, stranka se može i obratiti odgovornim vladinim tijelima na državnom području druge stranke, uključujući javne subjekte na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini, kako bi raspravila pitanja na koja se odnosi ovaj članak. Uz to, stranka može zatražiti savjetovanje s drugom strankom o tom pitanju kako bi se pokušao riješiti problem. Takva savjetovanja počinju u roku od trideset (30) dana od primanja zahtjeva. U međuvremenu, stranke razmjenjuju dovoljne informacije za potpuno razmatranje primjedbi koje je iznijela jedna od stranaka;

(b) ako stranke ne uspiju riješiti problem putem savjetovanja u roku od trideset (30) dana od početka savjetovanja ili ako savjetovanje ne započne u roku od trideset (30) dana od primanja zahtjeva koji se odnosi na navodno kršenje stavaka 5. i 6., stranka koja je zatražila savjetovanje ima pravo predmetnim zračnim prijevoznicima iz druge stranke suspendirati ostvarivanje prava koja su im utvrđena ovim Sporazumom tako što odbija, opoziva ili suspendira odobrenje za rad/dozvolu ili nameće uvjete koje smatra nužnima za ostvarivanje tih prava ili uvodi pristojbe ili poduzima druge mjere. Sve mjere iz ovog stavka moraju biti primjerene, razmjerne te u pogledu područja primjene i trajanja ograničene na ono što je nužno potrebno.

Protumonopolske mjere

10. Svaka stranka djelotvorno primjenjuje protumonopolske zakone u skladu sa stavkom 2. te zračnim prijevoznicima zabranjuje:

(a) da zajedno s drugim zračnim prijevoznicima sklapaju sporazume, donose odluke ili sudjeluju u usklađenim djelovanjima koji mogu utjecati na usluge zračnog prijevoza prema toj stranci ili od te stranke ako je cilj ili posljedica tih sporazuma sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja. Ta se zabrana može proglasiti neprimjenjivom ako takvi sporazumi, odluke ili prakse doprinose poboljšanju stvaranja ili distribucije usluga ili promicanju tehničkog ili gospodarskog napretka, a istodobno potrošačima omogućuju pravedan udio u koristi koja iz njih proizlazi i pri tome: i. predmetnim trgovačkim društvima ne nameću ograničenja koja nisu nužna za postizanje navedenih ciljeva; ii. tim zračnim prijevoznicima ne pružaju mogućnost isključivanja konkurencije s tržišta s obzirom na znatan dio navedenih proizvoda; te

(b) da zloupotrebljavaju vladajući položaj na način koji može utjecati na usluge zračnog prijevoza prema toj stranci/iz te stranke.

11. Svaka stranka povjerava provedbu protumonopolskih zakona iz stavka 10. isključivo svojem relevantnom i neovisnom tijelu za zaštitu tržišnog natjecanja i/ili sudu.

12. Ne dovodeći u pitanje bilo koju mjeru koju je poduzelo relevantno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja i/ili sud kako bi se primjenjivala pravila iz stavka 10., ako jedna od stranaka utvrdi da neki zračni prijevoznik trpi zbog navodnog kršenja stavka 10. i da se to može dokazati, ta stranka može drugoj stranci dostaviti svoje primjedbe u pisanom obliku. Nakon što obavijesti drugu stranku, stranka se može i obratiti odgovornim vladinim tijelima na državnom području druge stranke, uključujući subjekte na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini, kako bi raspravila pitanja na koja se odnosi ovaj članak. Uz to, stranka može zatražiti savjetovanje s drugom strankom o tom pitanju kako bi se pokušao riješiti problem. Takva savjetovanja počinju u roku od trideset (30) dana od primanja zahtjeva. U međuvremenu, stranke razmjenjuju dovoljno informacija kako bi omogućile potpuno razmatranje primjedbi koje je iznijela jedna od stranaka.

13. Ako stranke ne uspiju riješiti problem putem savjetovanja u roku od trideset (30) dana od početka savjetovanja ili ako savjetovanje ne započne u roku od trideset (30) dana od primanja zahtjeva koji se odnosi na navodno kršenje stavka 10. i ako relevantno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja ili sud utvrdi povredu protumonopolskih propisa, stranka koja je zatražila savjetovanje ima pravo predmetnim trgovačkim društvima druge stranke suspendirati ostvarivanje prava koja su im utvrđena ovim Sporazumom tako što odbija, opoziva ili suspendira odobrenje za rad/dozvolu ili nameće uvjete koje smatra nužnima za ostvarivanje tih prava ili uvodi pristojbe ili poduzima druge mjere. Sve mjere iz ovog stavka moraju biti primjerene, razmjerne te u pogledu područja primjene i trajanja ograničene na ono što je nužno potrebno.

ČLANAK 8.

Komercijalne mogućnosti

U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da se njihovim relevantnim zakonodavstvom, pravilima ili postupcima barem provode i primjenjuju regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu A Priloga II. ovom Sporazumu.

Poslovanje

1. Stranke se slažu da bi prepreke poslovanju na koje nailaze komercijalni operatori mogle negativno utjecati na koristi koje se žele postići ovim Sporazumom. Stranke stoga ulaze u djelotvoran i uzajaman proces uklanjanja prepreka poslovanju komercijalnih operatora iz obiju stranaka ako te prepreke mogu negativno utjecati na komercijalne operacije, uzrokovati narušavanje tržišnog natjecanja ili utjecati na jednake prilike za tržišno natjecanje.

2. Zajednički odbor osnovan u skladu s člankom 21. (Zajednički odbor) ovog Sporazuma dužan je izraditi postupak za suradnju u vezi s poslovanjem i komercijalnim mogućnostima; pratiti napredak u djelotvornom uklanjanju prepreka poslovanju komercijalnih operatora i redovno preispitivati kretanja, među ostalim u cilju zakonodavnih izmjena. U skladu s člankom 21. (Zajednički odbor) ovog Sporazuma stranka može zatražiti sastanak Zajedničkog odbora radi raspravljanja o pitanjima u vezi s primjenom ovog članka.

Predstavnici zračnih prijevoznika

3. Zračni prijevoznici iz svake stranke imaju pravo na državnom području druge stranke slobodno uspostavljati urede i objekte koji su potrebni za pružanje usluga zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma.

4. Zračni prijevoznici iz svake stranke imaju pravo, u skladu sa zakonima i drugim propisima druge stranke u vezi s ulaskom, boravištem i zapošljavanjem, dovesti i zadržati na državnom području druge stranke svoje rukovodeće, prodajno, tehničko, operativno i drugo stručno osoblje koje je potrebno za podršku pružanju usluga zračnog prijevoza. Obje su stranke dužne olakšati i ubrzati dodjelu odobrenja za rad, ako je potrebno, za osoblje zaposleno u uredima u skladu s ovim stavkom, uključujući ono osoblje koje obavlja određene privremene poslove, ako to ne prelazi devedeset (90) dana, podložno odgovarajućim zakonima i propisima na snazi. Od zračnih prijevoznika iz dviju stranaka ne zahtijeva se da imaju lokalnog partnera.

Zemaljske usluge

5. (a) Ne dovodeći u pitanje podstavak (b), svaki zračni prijevoznik ima u vezi sa zemaljskim uslugama na državnom području druge stranke:

- i. pravo na obavljanje vlastitih zemaljskih usluga (samostalno obavljanje usluga); ili
- ii. pravo na biranje među konkurentskim dobavljačima, uključujući druge zračne prijevoznike, koji pružaju zemaljske usluge u cijelosti ili djelomično, ako je tim dobavljačima dopušten pristup tržištu na temelju zakona i drugih propisa svake stranke i ako su takvi dobavljači prisutni na tržištu.

(b) Prava iz ovog stavka podstavka (a) točaka i. i ii. podliježu samo specifičnim ograničenjima u smislu raspoloživog prostora ili kapaciteta koja proizlaze iz potrebe za održavanjem sigurnog rada zračne luke. Ako je takvim ograničenjima samostalno obavljanje usluga ograničeno, spriječeno ili isključeno i ako nema stvarnog tržišnog natjecanja među pružateljima zemaljskih usluga, predmetna se stranka mora pobrinuti da sve takve usluge budu dostupne svim zračnim prijevoznicima na jednakoj i primjerenoj osnovi; cijene tih usluga određuju se prema odgovarajućim, objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima.

6. Svaki pružatelj zemaljskih usluga, neovisno o tome je li zračni prijevoznik, ima u pogledu pružanja tih usluga na državnom području druge stranke pravo pružati te usluge zračnim prijevoznicima stranaka koje posluju u toj zračnoj luci, ako je tako ovlašten i u skladu s primjenjivim zakonima i propisima.

Dodjeljivanje slotova u zračnim lukama

7. Svaka se stranka dužna pobrinuti da se njezini propisi, smjernice i postupci za dodjelu slotova u zračnim lukama na njezinu državnom području primjenjuju neovisno, transparentno, djelotvorno, nediskriminirajuće i pravovremeno te da ti propisi, smjernice i postupci nisu prepreka pristupu tržištima.

Operativni planovi, programi i rasporedi

8. Stranka može u isključivo informativne svrhe zahtijevati da je se obavješćuje o operativnim planovima, programima i rasporedima usluga zračnog prijevoza koji se obavljaju na temelju ovog Sporazuma. Ako jedna od stranaka zahtijeva takvo obavješćivanje, dužna je smanjiti administrativna opterećenja koja zbog zahtjeva i postupaka u pogledu obavješćivanja nastaju za posrednike u zračnom prijevozu i zračne prijevoznike iz druge stranke.

Prodaja, lokalni troškovi i doznake sredstava

9. Svaki zračni prijevoznik iz svake stranke može se baviti prodajom usluga zračnog prijevoza i povezanih usluga na državnom području druge stranke, izravno i/ili, po nahođenju zračnog prijevoznika, preko svojih prodajnih zastupnika, preko drugih posrednika koje imenuje zračni prijevoznik ili putem interneta ili bilo kojeg drugog dostupnog kanala. Svaki

zračni prijevoznik ima pravo prodavati takve prijevozne i povezane usluge, a svaka osoba smije slobodno kupovati takve prijevozne i povezane usluge u valuti tog državnog područja ili u slobodno konvertibilnim valutama u skladu s nacionalnim propisima o konverziji valuta na snazi.

10. Zračni prijevoznici iz svake stranke mogu na državnom području druge stranke plaćati lokalne troškove, uključujući, iako ne i ograničeno na, kupovinu goriva i plaćanje naknada zračne luke, u lokalnoj valuti ili u slobodno konvertibilnim valutama u skladu s nacionalnim propisima o konverziji valuta i vanjskoj trgovini na snazi.

11. Svaki zračni prijevoznik ima pravo na zahtjev promijeniti lokalne prihode u slobodno konvertibilne valute te na bilo koji način i u bilo koje doba doznačiti lokalne prihode s državnog područja druge stranke u zemlju vlastitog izbora prema tečaju primjenjivom za tekuće transakcije u trenutku te aktivnosti.

Administrativni postupci povezani s tim konverzijama i doznakama lokalnih prihoda primjenjivi su u skladu s propisima o konverziji valuta na snazi svake od stranaka. Te se konverzije i doznake dopuštaju odmah i nisu podložne nikakvim naknadama osim naknada koje banke uobičajeno naplaćuju za takve konverzije i doznake.

Sporazumi o komercijalnoj suradnji

12. Kad izvršava ili nudi usluge na temelju ovog Sporazuma, svaki zračni prijevoznik iz neke od stranaka može sklapati sporazume o komercijalnoj suradnji, kao što su sporazumi o rezervaciji kapaciteta ili sporazumi o skupnoj oznaci, s:

(a) bilo kojim zračnim prijevoznikom ili prijevoznicima iz stranaka; i

(b) bilo kojim zračnim prijevoznikom ili prijevoznicima iz treće zemlje; i

(c) bilo kojim površinskim (kopnenim ili morskim) prijevoznicima iz bilo koje zemlje;

pod uvjetom: i. da ovlaštene zračni prijevoznik ima odgovarajuća prava prometovanja, ii. da zračni prijevoznici koji komercijaliziraju uslugu imaju odgovarajuća prava na rute i iii. da ti sporazumi ispunjavaju zahtjeve za sigurnost i konkurentnost koji se uobičajeno primjenjuju u takvim sporazumima.

13. Kad je riječ o putničkom prijevozu koji je prodan u okviru sporazuma o komercijalnoj suradnji, kupca se na mjestu prodaje, ili u svakom slučaju u trenutku prijave ili, ako je riječ o presjedanju, prije ukrcaja, obavješćuje o tome koji će prijevoznici izvršiti prijevoz za svaki dio usluge.

Intermodalni prijevoz

14. Kad je riječ o putničkom prijevozu, pružatelji usluga površinskog prijevoza ne podliježu zakonima i propisima kojima se uređuje zračni prijevoz ako bi jedini razlog za to podlijezanje bio taj što taj površinski prijevoz izvodi zračni prijevoznik pod svojim imenom.

15. Ne dovodeći u pitanje bilo koju drugu odredbu ovog Sporazuma, zračnim prijevoznicima i neizravnim pružateljima usluga prijevoza tereta iz stranaka dopušta se bez ograničenja da u vezi s međunarodnim zračnim prometom koriste bilo kakav površinski prijevoz tereta do bilo koje točke na državnim područjima stranaka ili u trećim zemljama, ili od bilo koje takve točke, uključujući prijevoz do i od svih međunarodno priznatih zračnih luka s carinskim objektima i uključujući, ako je primjenjivo, pravo prijevoza tereta pod carinskim nadzorom, u skladu s primjenjivim zakonima i propisima. Takav teret, bilo da se kreće površinom ili zrakom, mora imati pristup carinskim postupcima i objektima u zračnim lukama. Zračni prijevoznici mogu odabrati da sami obavljaju vlastiti površinski prijevoz ili da ga pruže na temelju dogovora s drugim površinskim prijevoznicima, uključujući površinski prijevoz koji izvršavaju drugi zračni prijevoznici i neizravni pružatelji usluga zračnog prijevoza tereta. Takve usluge intermodalnog prijevoza tereta mogu se nuditi po jedinstvenoj cijeni koja obuhvaća kombinaciju zračnog i površinskog prijevoza, pod uvjetom da se pošiljatelji ne dovedu u zabludu u vezi s činjenicama o načinima prijevoza.

Franšizing i brending

16. Zračni prijevoznici iz svake stranke imaju pravo sklapanja dogovora o franšizingu ili brendingu s trgovačkim društvima, uključujući zračne prijevoznike, iz bilo koje stranke ili trećih zemalja, pod uvjetom da zračni prijevoznici imaju odgovarajuće odobrenje i da ispunjavaju uvjete propisane na temelju zakona i propisa koje stranke primjenjuju na takve dogovore, osobito one kojima se zahtijeva otkrivanje identiteta zračnog prijevoznika koji pruža uslugu.

Najam

17. Zračni prijevoznici iz svake stranke mogu sklopiti sporazume o davanju zrakoplova s posadom ili bez posade za obavljanje operacije međunarodnog zračnog prijevoza s:

(a) bilo kojim zračnim prijevoznikom ili prijevoznicima iz stranaka; i

(b) bilo kojim zračnim prijevoznikom ili prijevoznicima iz treće zemlje;

pod uvjetom da svi sudionici u takvim sporazumima imaju odgovarajuća odobrenja i da ispunjavaju uvjete propisane na temelju odgovarajućih zakona i propisa koje stranke primjenjuju na takve dogovore. Ni jedna stranka ne zahtijeva od zračnog prijevoznika koji pruža zrakoplove da ima prava prometovanja na temelju ovog Sporazuma za rute na kojima će zrakoplov obavljati operacije. Stranke mogu zahtijevati da te sporazume odobre njihova nadležna tijela. Ako stranka zahtijeva takvo odobrenje, ona je dužna smanjiti administrativna opterećenja koja zbog postupka za ishođenje odobrenja nastaju zračnim prijevoznicima.

ČLANAK 9.

Carine i oporezivanje

1. Po dolasku na državno područje jedne stranke zrakoplovi zračnih prijevoznika iz druge stranke kojima se pružaju usluge međunarodnog zračnog prijevoza, njihova uobičajena oprema, gorivo, maziva, potrošni tehnički materijal, zemaljska oprema, rezervni dijelovi (uključujući motore), zalihe zrakoplova (uključujući, ali ne ograničavajući se na, hranu, piće, alkoholna pića, duhan i druge proizvode namijenjene za prodaju putnicima ili za upotrebu od strane putnika u ograničenim količinama tijekom leta) i drugi artikli namijenjeni za upotrebu ili upotrebljavani isključivo u vezi s radom ili opsluživanjem zrakoplova kojim se pruža usluge međunarodnog zračnog prijevoza izuzimaju se, na temelju uzajamnosti i pod uvjetom da ta oprema i zalihe ostanu u zrakoplovu, od svih uvoznih ograničenja, poreza na imovinu i kapitalnih poreza, carina, trošarina i sličnih pristojbi i naknada: (a) koje su uvela nacionalna tijela, lokalna tijela ili Europska unija; i (b) koji se ne temelje na troškovima pruženih usluga.

2. Na temelju uzajamnosti izuzimaju se od poreza, nameta, carina, pristojbi i davanja iz stavka 1. ovog članka, uz iznimku davanja na temelju troškova pruženih usluga:

(a) zalihe zrakoplova unesene na državno područje stranke ili dobavljene na državnom području stranke i ukrcane u zrakoplov, u razumnim količinama, predviđene za upotrebu u zrakoplovu zračnog prijevoznika iz druge stranke kojim se pruža usluga međunarodnog zračnog prijevoza koji je na odlasku, čak i kad se planira koristiti te zalihe na dijelu puta koji se izvodi iznad navedenog državnog područja;

(b) zemaljska oprema i rezervni dijelovi (uključujući motore) uneseni na državno područje stranke radi servisiranja, održavanja ili popravaka zrakoplova zračnog prijevoznika iz druge stranke kojim se pruža usluga međunarodnog zračnog prijevoza;

(c) gorivo, mazivo i potrošni tehnički materijali uneseni na državno područje stranke ili dobavljeni na državnom području stranke za upotrebu u zrakoplovu zračnog prijevoznika iz druge stranke kojim se pruža usluga međunarodnog zračnog prijevoza, čak i kad se planira koristiti te zalihe na dijelu puta koji se izvodi iznad navedenog državnog područja;

(d) tiskani materijali, kako je propisano u carinskom zakonodavstvu svake stranke, uneseni na državno područje jedne stranke ili dobavljeni na državnom području jedne stranke i ukrcani u zrakoplov zračnog prijevoznika iz druge stranke kojim se pruža usluga međunarodnog zračnog prijevoza koji je na odlasku, čak i kad se planira koristiti te zalihe na dijelu puta koji se izvodi iznad navedenog državnog područja; i

(e) sigurnosna i zaštitna oprema za korištenje u zračnim lukama ili na teretnim terminalima.

3. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava stranku da na nediskriminirajući način uvede poreze, davanja, carine, naknade i pristojbe za gorivo dobavljeno na njezinu državnom području za upotrebu u zrakoplovu zračnog prijevoznika koji obavlja prijevoz između dviju točaka na njezinu državnom području.

4. Uobičajena oprema koja se nalazi u zrakoplovu, kao i materijal, zalihe i rezervni dijelovi iz stavaka 1. i 2. ovog članka koji se obično drže u zrakoplovu čiji je operator zračni prijevoznik iz jedne stranke može se istovariti na državnom području druge stranke samo uz prethodno odobrenje carinskih tijela te stranke te se može zahtijevati da se ti artikli čuvaju pod nadzorom ili kontrolom tih tijela, sve do njihova ponovnog izvoza ili zbrinjavanja na drugi način u skladu s carinskim propisima stranaka.
5. Iznimke propisane u ovom članku mogu se primijeniti i kad zračni prijevoznici iz jedne stranke imaju ugovor s drugim zračnim prijevoznikom, koji koristi slične iznimke koje je dodijelila druga stranka, za posudbu ili prijenos artikala navedenih u stavcima 1. i 2. ovog članka na državnom području druge stranke.
6. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava bilo koju stranku da uvede poreze, davanja, carine, pristojbe i naknade za robu koja se prodaje putnicima, a koja nije namijenjena za potrošnju u zrakoplovu, na dijelu zračnog prijevoza između dviju točaka unutar njezina državnog područja na kojima je dopušteno ukrcavanje i iskrcavanje.
7. Prtljaga i teret u izravnom tranzitu preko državnog područja stranke izuzimaju se od poreza, carina, naknada i ostalih sličnih pristojbi koji se ne temelje na trošku pružene usluge.
8. Može se zahtijevati da se oprema i zalihe iz stavaka 1. i 2. ovog članka čuvaju pod nadzorom ili kontrolom nadležnih tijela.
9. Odredbe ovog Sporazuma ne utječu na područje poreza na dodanu vrijednost (PDV), uz iznimku primjene tog poreza na uvoz.
10. Ovaj Sporazum ne utječe na odredbe važećih konvencija između pojedinačnih država članica EU-a i Tunisa o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja dohotka i kapitala.

ČLANAK 10.

Korisničke naknade

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da se njihovim relevantnim zakonodavstvom, pravilima ili postupcima barem provode i primjenjuju regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu A Priloga II. ovom Sporazumu.
2. Svaka je stranka dužna osigurati da su korisničke naknade koje njezina nadležna tijela ili subjekti mogu uvesti zračnim prijevoznicima iz druge stranke za korištenje usluga u zračnoj plovidbi i kontrole zračnog prometa povezane s troškovima i da te korisničke naknade nisu nepravedno diskriminirajuće. U svakom se slučaju takve korisničke naknade ne smiju uvesti zračnim prijevoznicima iz druge stranke pod uvjetima koji su nepovoljniji od najpovoljnijih uvjeta koji su na raspolaganju bilo kojem drugom zračnom prijevozniku.
3. Svaka stranka osigurava da korisničke naknade koje njezina nadležna tijela ili subjekti mogu uvesti zračnim prijevoznicima iz druge stranke za korištenje zračne luke, zaštite

zračnog prometa i povezanih objekata i usluga, uz iznimku korisničkih naknada koje se naplaćuju za usluge opisane u članku 8. (Komerijalne mogućnosti) stavku 5. ovog Sporazuma, nisu nepravedno diskriminirajuće, da te korisničke naknade ne diskriminiraju na temelju državne pripadnosti te da se te korisničke naknade ravnopravno raspodjeljuju među kategorijama korisnika. Ne dovodeći u pitanje članak 15. (Upravljanje zračnim prometom) stavak 1., te korisničke naknade mogu odražavati, ali ne smiju premašiti, pune troškove koje nadležna tijela ili subjekti imaju za osiguravanje odgovarajuće zračne luke te objekata i usluga zaštite zračnog prometa u toj zračnoj luci ili u zračnim lukama u kojima se primjenjuje zajednički sustav naplate. Te korisničke naknade mogu obuhvaćati razuman prinos na aktivu, nakon amortizacije. Objekti i usluge za koje se naplaćuju korisničke naknade pružaju se na učinkovitoj i ekonomičnoj osnovi. U svakom se slučaju te korisničke naknade primjenjuju na zračne prijevoznike iz druge stranke pod uvjetima koji nisu nepovoljniji od najpovoljnijih uvjeta koji su na raspolaganju bilo kojem drugom zračnom prijevozniku u trenutku primjene naknada.

4. Svaka stranka zahtijeva od nadležnih tijela ili subjekata na svojem državnom području i zračnih prijevoznika koji koriste usluge i objekte da prema potrebi provode savjetovanja i razmjenjuju informacije kako bi se omogućilo točno procjenjivanje opravdanosti korisničkih naknada u skladu s načelima iz stavaka 2. i 3. ovog članka. Svaka se stranka dužna pobrinuti da nadležna tijela ili subjekti dovoljno unaprijed dostave korisnicima prethodnu obavijest o svakom prijedlogu za mijenjanje korisničkih naknada kako bi se korisnicima omogućilo da daju svoje mišljenje i komentare prije promjena.

ČLANAK 11.

Tarife i vozarine zračnog prijevoza

1. Stranke dopuštaju da zračni prijevoznici slobodno određuju tarife i vozarine zračnog prijevoza na temelju slobodnog i poštenog tržišnog natjecanja.

2. Svaka stranka može u isključivo informativne svrhe i na nediskriminirajućoj osnovi zahtijevati da se na pojednostavnjenoj osnovi njezina nadležna tijela obavješćuju o tarifama i vozarinama zračnog prijevoza koje zračni prijevoznici iz obiju stranaka nude za usluge koje potječu s njezina državnog područja. Ne može se zahtijevati da se takva obavijest zračnih prijevoznika dostavi ranije od početne ponude tarife odnosno vozarine zračnog prijevoza.

3. Nadležna tijela mogu raspravljati o pitanjima kao što su, među ostalim, ali ne i ograničeno na, zahtjevi i postupci u pogledu obavješćivanja o tarifama i vozarinama zračnog prijevoza te tarife i vozarine zračnog prijevoza koje mogu biti neopravdane, nerazumne, diskriminirajuće ili subvencionirane.

ČLANAK 12.

Statistički podaci

1. Svaka stranka drugoj stranci dostavlja dostupne statističke podatke koji se odnose na zračni prijevoz na temelju ovog Sporazuma, kako se zahtijeva odgovarajućim zakonima i propisima stranaka, na nediskriminirajućoj osnovi i u razumnoj mjeri.
2. Stranke surađuju, uključujući u okviru Zajedničkog odbora osnovanog u skladu s člankom 21. (Zajednički odbor) ovog Sporazuma, kako bi olakšale međusobnu razmjenu statističkih podataka za potrebe praćenja razvoja zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma.

GLAVA II.

REGULATORNA SURADNJA

ČLANAK 13.

Sigurnost zračnog prometa

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da se njihovim relevantnim zakonodavstvom, pravilima ili postupcima barem provode i primjenjuju regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu B Priloga II. ovom Sporazumu.
2. Za potrebe pružanja usluga zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma nadležna tijela stranaka međusobno priznaju valjanost važećih svjedodžbi o plovidbenosti, certifikata o stručnosti, dozvola i licencija koje je izdala ili potvrdila druga stranka pod uvjetom da su zahtjevi u vezi s takvim svjedodžbama, certifikatima, dozvolama ili licencijama najmanje jednaki minimalnim standardima koji se mogu uspostaviti na temelju primjene Konvencije. Međutim, nadležna tijela mogu za prelijetanje preko svojeg državnog područja odbiti priznati valjanost certifikata o stručnosti i dozvola koje je njihovim državljanima izdala ili potvrdila druga stranka.
3. Stranke mogu u bilo kojem trenutku zatražiti savjetovanje s obzirom na važeće sigurnosne standarde druge stranke.
4. Stranke su se dužne pobrinuti da nad zrakoplovom registriranim u jednoj stranci za koji se sumnja da nije u skladu s međunarodnim sigurnosnim standardima u zračnom prometu utvrđenima u skladu s Konvencijom koji slijeće u zračnu luku otvorenu za međunarodni zračni prijevoz na državnom području druge stranke nadležna tijela druge stranke provedu inspekcijski pregled na stajanci koji se provodi u unutrašnjosti zrakoplova i na vanjskoj strani zrakoplova kako bi se provjerilo valjanost dokumenata zrakoplova i dokumenata posade i vidljivo stanje zrakoplova i njegove opreme.
5. Nadležna tijela bilo koje stranke mogu poduzeti sve odgovarajuće i hitne mjere svaki put kad razumno pretpostave:
 - (a) da zrakoplov, proizvod ili operacije zrakoplovom ne ispunjavaju minimalne standarde utvrđene u skladu s Konvencijom ili regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu B Priloga II. ovom Sporazumu, ovisno o tome što je primjenjivo;
 - (b) da postoje ozbiljni razlozi za sumnju da zrakoplov ili operacije zrakoplovom ne ispunjavaju minimalne standarde utvrđene u skladu s Konvencijom ili regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu B Priloga II. ovom Sporazumu, ovisno o tome što je primjenjivo; ili

(c) da postoje ozbiljni razlozi za sumnju da ne postoji održavanje i primjena minimalnih standarda utvrđenih u skladu s Konvencijom ili regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu B Priloga II. ovom Sporazumu, ovisno o tome što je primjenjivo.

6. Ako nadležna tijela jedne stranke odluče poduzeti mjere iz stavka 5., ona o tome odmah obavješćuju nadležna tijela druge stranke, pri čemu navodi razloge za svoje mjere.

7. Svaka se mjera stranke u skladu sa stavkom 5. ovog članka prekida čim prestane postojati osnova za poduzimanje te mjere.

8. Ako se primjena mjera poduzetih na temelju stavka 5. ne prekine u trenutku kad osnova za njezino poduzimanje više ne postoji, ugovorne stranke mogu to pitanje uputiti Zajedničkom odboru.

ČLANAK 14.

Zaštita zračnog prometa

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da se njihovim relevantnim zakonodavstvom, pravilima ili postupcima barem provode i primjenjuju regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu C Priloga II. ovom Sporazumu.

2. Uz puno uvažavanje i uzajamno poštovanje obostranog suvereniteta stranka može pristati na to da druga stranka posjeti jednu zračnu luku ili više zračnih luka prve stranke u pogledu mjera zaštite zračnog prometa koje se primjenjuju u tim zračnim lukama. Stranke uspostavljaju potrebne mehanizme za razmjenu informacija o rezultatima tih posjeta.

3. Stranke potvrđuju svoje obveze koje imaju jedna prema drugoj u pogledu osiguravanja zaštite u civilnom zračnom prometu od nezakonitog ometanja, a osobito svoje obveze u skladu s Konvencijom, Konvencijom o kaznenim djelima i određenim drugim radnjama počinjenima u zrakoplovima, potpisanom u Tokiju 14. rujna 1963., Konvencijom o suzbijanju nezakonite otmice zrakoplova, potpisanom u Den Haagu 16. prosinca 1970., Konvencijom o suzbijanju nezakonitih akata protiv sigurnosti civilnog zrakoplovstva, potpisanom u Montrealu 23. rujna 1971., Protokolom o suzbijanju nezakonitih djela nasilja u zračnim lukama koje služe međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, potpisanom u Montrealu 24. veljače 1988. i Konvencijom o obilježavanju plastičnih eksploziva s ciljem njihova otkrivanja, potpisanom u Montrealu 1. ožujka 1991., ako su obje stranke ujedno stranke tih konvencija, te sa svim drugim konvencijama i protokolima u vezi sa zaštitom civilnog zračnog prometa čije su stranke obje stranke.

4. Stranke jedna drugoj na zahtjev pružaju svu potrebnu pomoć s ciljem sprečavanja otmice civilnih zrakoplova i drugih nezakonitih radnji usmjerenih protiv sigurnosti takvih zrakoplova, njihovih putnika i posade, zračnih luka i navigacijskih uređaja te bilo koje druge prijetnje zaštiti civilnog zrakoplovstva.

5. Stranke u svojim uzajamnim odnosima postupaju u skladu s međunarodnim standardima zaštite zračnog prometa i odgovarajućim preporučenim praksama koje je utvrdio ICAO i koje su utvrđene u prilogima Čikaškoj konvenciji u mjeri u kojoj su te odredbe primjenjive na stranke. Obje stranke zahtijevaju da operatori zrakoplova iz njihova registra, operatori koji svoje glavno poslovno sjedište ili stalno boravište imaju na njihovu državnom području i operatori zračnih luka na njihovu državnom području postupaju u skladu s takvim odredbama o zaštiti zračnog prometa.

6. Svaka stranka osigurava da se na njezinu državnom području provode djelotvorne mjere za zaštitu civilnog zračnog prometa od nezakonitog ometanja, uključujući, no ne i ograničavajući se na, zaštitne preglede putnika i njihove ručne prtljage, zaštitne preglede predane prtljage i zaštitne kontrole osoba koje nisu putnici, uključujući posadu, i predmeta koje nose, zaštitne preglede i kontrole tereta, pošte, kabinskih zaliha i zaliha u zračnim lukama te kontrole pristupa štićenim područjima zračne luke i zaštitno ograničenim područjima. Te se mjere prilagođavaju tako da budu primjerene u odnosu na svaki porast prijetnji za sigurnost civilnog zračnog prometa. Svaka se stranka slaže da se od njezinih zračnih prijevoznika može zahtijevati da poštuju odredbe o zaštiti zračnog prometa iz stavka 5. ovog članka te druge odredbe o zaštiti koje druga ugovorna stranka propisala za ulazak na svoje državno područje, odlazak s tog državnog područja ili boravak na tom državnom području.

7. Uz puno uvažavanje i uzajamno poštovanje suvereniteta stranka može donijeti mjere zaštite koje se odnose na ulazak na njezino državno područje i hitne mjere radi konkretne sigurnosne prijetnje o kojima treba bez odgađanja obavijestiti drugu stranku. Svaka je stranka dužna u dobroj namjeri razmotriti svaki zahtjev druge stranke za razumnim posebnim mjerama zaštite koje se poduzimaju zbog konkretne prijetnje, pri čemu prva stranka uzima u obzir sigurnosne mjere koje je druga stranka već primijenila i sva stajališta druge stranke. Međutim, svaka stranka priznaje da ništa u ovom članku ne ograničava mogućnost stranke da zabrani ulazak na svoje državno područje bilo kojem letu koji smatra prijetnjom svojoj sigurnosti. Osim ako to nije opravdano moguće u hitnom slučaju, svaka stranka unaprijed obavješćuje drugu stranku o bilo kakvim posebnim zaštitnim mjerama koje namjerava uvesti, a koje bi mogle imati znatan financijski ili operativni učinak na usluge zračnog prijevoza koje se pružaju na temelju ovog Sporazuma. Bilo koja stranka može zatražiti sastanak Zajedničkog odbora radi rasprave o takvim mjerama zaštite, kako je propisano u članku 21. (Zajednički odbor) ovog Sporazuma.

8. Ako se dogodi otmica civilnog zrakoplova ili neka druga nezakonita radnja usmjerena protiv sigurnosti takvih zrakoplova, njihovih putnika i posade, zračnih luka ili navigacijskih uređaja ili ako postoji prijetnja od neke od navedenih radnji, stranke pomažu jedna drugoj olakšavanjem komunikacija i drugim primjerenim mjerama usmjerenima na brzo i sigurno okončanje takvog događaja ili prijetnje.

9. Svaka stranka poduzima sve mjere koje smatra izvedivima kako bi osigurala da se zrakoplov koji je predmet nezakonite otmice zrakoplova ili drugih radnji nezakonitog ometanja i koji se nalazi na tlu na njezinu državnom području zadrži na tlu, osim ako je

njegov odlazak nužno potreban radi prevladavajuće nužnosti zaštite ljudskog života. Ako je izvedivo, takve se mjere poduzimaju nakon uzajamnih savjetovanja.

10. Ako stranka ima opravdane razloge za sumnju da se druga stranka ne pridržava odredaba o zaštiti zračnog prometa iz ovog članka, ta stranka traži hitno savjetovanje s drugom strankom.

11. Ne dovodeći u pitanje odredbe članka 4. (Odbijanje, opoziv, suspenzija ili ograničenje odobrenja) ovog Sporazuma, nepostizanje zadovoljavajućeg dogovora u roku od petnaest (15) dana od datuma takvog zahtjeva osnova je na temelju koje se može odbiti, opozvati, uvesti uvjete za ili ograničiti odobrenja za rad jednog zračnog prijevoznika ili više zračnih prijevoznika iz druge stranke.

12. Stranka može poduzeti privremene mjere ako je to potrebno zbog neposredne i izvanredne prijetnje prije isteka roka od petnaest (15) dana iz stavka 11. ovog članka.

13. Svaka radnja poduzeta u skladu sa stavkom 11. ovog članka prekida se čim se druga stranka uskladi s odredbama ovog članka.

ČLANAK 15.

Upravljanje zračnim prometom

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da se njihovim relevantnim zakonodavstvom, pravilima ili postupcima barem provode i primjenjuju regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu D Priloga II. ovom Sporazumu, a u područjima koja nisu obuhvaćena regulatornim okvirom EU-a barem relevantni standardi i preporučene prakse ICAO-a u skladu s uvjetima utvrđenima u nastavku.

2. Stranke se obvezuju na suradnju u području upravljanja zračnim prometom s ciljem proširenja jedinstvenog europskog neba na Tunis kako bi se poboljšali postojeći sigurnosni standardi i sveukupna učinkovitost zračnog prometa u Europi, optimirali kapaciteti i smanjila kašnjenja. U tu će svrhu Tunis sudjelovati u radu Odbora za jedinstveno nebo kao promatrač. Zajednički odbor odgovoran je za praćenje i olakšavanje suradnje u području upravljanja zračnim prometom.

3. Radi lakšeg postizanja ciljeva jedinstvenog europskog neba na njihovim državnim područjima:

(a) Tunis poduzima potrebne mjere za prilagodbu svojih usluga u zračnoj plovidbi i svojih institucionalnih i nadzornih struktura za upravljanje zračnim prometom kako bi ih uskladio sa zahtjevima jedinstvenog europskog neba, osobito u području sigurnosti zračnog prometa;

(b) Tunis je izričito dužan uspostaviti odgovarajuće nacionalno nadzorno tijelo koje je barem funkcionalno neovisno o pružateljima usluga zračne plovidbe;

(c) Europska unija uključuje Tunis u odgovarajuće operativne inicijative u područjima usluga u zračnoj plovidbi, zračnog prostora i interoperabilnosti koje proizlaze iz jedinstvenog europskog neba, među ostalim:

- i). suradnjom s Tunisom u postojećim funkcionalnim blokovima zračnog prostora ili povezivanjem Tunisa s takvim blokom;
- ii). sudjelovanjem u mrežnim funkcijama jedinstvenog europskog neba, osobito u razmjeni podataka o prometnim tokovima;
- iii). usklađivanjem s planovima za uvođenje SESAR-a;
- iv). poboljšavanjem interoperabilnosti; te

(d) stranke surađuju u području plana performansi Europske unije u cilju optimiranja ukupne učinkovitosti letova, smanjenja troškova te povećanja sigurnosti i kapaciteta postojećih sustava. Ta se suradnja osobito odnosi na sredstva za mjerenje indikatora performansi i upotrebu alata za upravljanje zračnim prostorom i njegovom organizacijom.

ČLANAK 16.

Zaštita okoliša

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da se njihovim relevantnim zakonodavstvom, pravilima ili postupcima barem provode i primjenjuju regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu E Priloga II. ovom Sporazumu.

2. Stranke smatraju da postoji potreba za zaštitom okoliša promicanjem održivog razvoja zrakoplovstva. Stranke namjeravaju surađivati na utvrđivanju pitanja povezanih s utjecajima zrakoplovstva na okoliš.

3. Stranke prepoznaju važnost zajedničkog rada kako bi razmotrile i na najmanju moguću mjeru svele učinke zrakoplovstva na okoliš, što je u skladu s ciljevima ovog Sporazuma.

4. Stranke prepoznaju važnost borbe protiv klimatskih promjena, što podrazumijeva rad na rješavanju problema emisija stakleničkih plinova povezanih sa zrakoplovstvom, na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Stranke se slažu da će intenzivnije surađivati na tim pitanjima, među ostalim putem odgovarajućih multilateralnih dogovora, osobito provedbom globalne tržišno utemeljene mjere dogovorene na 39. zasjedanju skupštine ICAO-a i upotrebom mehanizma uspostavljenog člankom 6.4. Pariškog sporazuma u skladu s Okvirnom konvencijom Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama u izradi međunarodnih globalnih tržišno utemeljenih mjera za rješavanje pitanja emisija stakleničkih plinova u sektoru zrakoplovstva i bilo kojeg drugog aspekta na temelju članka 6. koji je od posebne važnosti za emisije iz međunarodnog zrakoplovstva.

5. Stranke se obvezuju da će njihovi stručnjaci razmjenjivati informacije, redovito izravno komunicirati i voditi dijalog radi poboljšanja suradnje u rješavanju problema utjecaja zrakoplovstva na okoliš, uključujući:

- (a) u području istraživanja i razvoja ekoloških zrakoplovnih tehnologija;
- (b) u području inovacija u upravljanju zračnim prometom s ciljem smanjivanja utjecaja zrakoplovstva na okoliš;
- (c) u području istraživanja i razvoja održivih alternativnih goriva za zrakoplovstvo;
- (d) u području razmjene stajališta o pitanjima u vezi s utjecajem zrakoplovstva na okoliš i smanjenju emisija povezanih sa zrakoplovstvom koje utječu na klimu; te
- (e) u području ublažavanja i praćenja buke radi smanjenja utjecaja zrakoplovstva na okoliš.

6. Stranke su dužne u skladu sa svojim multilateralnim pravima i obvezama u području okoliša djelotvorno poboljšati suradnju, uključujući financijsku i tehnološku, s obzirom na mjere usmjerene na rješavanje pitanja emisija stakleničkih plinova iz međunarodnog zrakoplovstva.

7. Stranke prepoznaju potrebu poduzimanja odgovarajućih mjera radi sprečavanja ili na drugi način rješavanja utjecaja zrakoplovstva na okoliš, pod uvjetom da su te mjere u potpunosti u skladu s njihovim pravima i obvezama koje proizlaze iz međunarodnog prava.

ČLANAK 17.

Odgovornost zračnih prijevoznika

Stranke potvrđuju svoje obveze u skladu s međunarodnim konvencijama koje su obje stranke ratificirale.

ČLANAK 18.

Zaštita potrošača

U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da se njihovim relevantnim zakonodavstvom, pravilima ili postupcima barem provode i primjenjuju regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu F Priloga II. ovom Sporazumu.

ČLANAK 19.

Socijalni aspekti

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da se njihovim relevantnim zakonodavstvom, pravilima ili postupcima barem provode i primjenjuju regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu G Priloga II. ovom Sporazumu.
2. Stranke prepoznaju važnost razmatranja učinaka ovog Sporazuma na radnu snagu, uvjete zapošljavanja i uvjete rada. Stranke se obvezuju surađivati na pitanjima koja se odnose na radnu snagu u okviru ovog Sporazuma, među ostalim na utjecaj na zapošljavanje, temeljna radna prava, uvjete rada, socijalnu zaštitu i socijalni dijalog.
3. Stranke putem svojih zakona, propisa i praksi promiču visoke razine zaštite u području rada i socijalne sigurnosti u sektoru civilnog zrakoplovstva.
4. Stranke prepoznaju važnost pogodnosti koje nastaju kad se znatne gospodarske koristi od otvorenih i konkurentnih tržišta kombiniraju s visokim standardima rada za radnike. Stranke provode ovaj Sporazum na način koji doprinosi visokim standardima rada, neovisno o vlasništvu nad zračnim prijevoznicima ili prirodi zračnih prijevoznika o kojima je riječ, te osiguravanju da se prava i načela sadržana u njihovim zakonima i propisima ne narušavaju, nego djelotvorno provode.
5. Stranke se obvezuju u svojem pravu i svojim praksama promicati i djelotvorno provoditi međunarodno priznate temeljne standarde u području rada iz temeljnih konvencija Međunarodne organizacije rada, kako su ih ratificirali Tunis i države članice EU-a.
6. Stranke se obvezuju promicati i druge međunarodno dogovorene standarde i sporazume u području rada i socijalne sigurnosti koji su važni za sektor civilnog zrakoplovstva te promicati njihovu djelotvornu provedbu i primjenu u svojim nacionalnim zakonodavstvima.
7. Svaka stranka može zatražiti sastanak Zajedničkog odbora radi razmatranja pitanja iz područja rada koja stranka koja je podnijela zahtjev smatra bitnima.

GLAVA III.
INSTITUCIONALNE ODREDBE

ČLANAK 20.

Tumačenje i primjena odredaba

1. Stranke poduzimaju sve odgovarajuće mjere, bilo općenite ili posebne, kako bi osigurale ispunjavanje obveza koje proizlaze iz ovog Sporazuma i suzdržavaju se od uvođenja bilo koje mjere koja bi mogla ugroziti ostvarenje ciljeva ovog Sporazuma.
2. Svaka je stranka odgovorna za pravilnu provedbu ovog Sporazuma na vlastitom državnom području.
3. Svaka stranka drugoj stranci pruža sve potrebne informacije i pomoć, podložno primjenjivim zakonima i propisima odgovarajuće stranke, u slučaju istraga o mogućim povredama koje druga stranka provodi u okviru svojih nadležnosti, kako je propisano u ovom Sporazumu.
4. Kad stranke djeluju na temelju ovlasti koje su im dodijeljene ovim Sporazumom u vezi s pitanjima koja su od interesa za drugu stranku i koja se odnose na nadležna tijela ili poduzeća iz druge stranke, nadležna tijela druge stranke moraju o tome biti potpuno obaviještena te im se mora dati prilika da se u vezi s tim očituju prije donošenja konačne odluke.

ČLANAK 21.

Zajednički odbor

1. Osniva se odbor sastavljen od predstavnika stranaka (dalje u tekstu „Zajednički odbor”), koji je odgovoran za nadzor nad upravljanjem ovim Sporazumom i koji osigurava njegovu pravilnu provedbu. U tu svrhu Zajednički odbor daje preporuke i donosi odluke u područjima koja su propisana u ovom Sporazumu.
2. Zajednički odbor radi i donosi odluke na temelju konsenzusa. Odluke koje donese Zajednički odbor obvezujuće su za stranke.
3. Zajednički odbor donosi svoj poslovnik na temelju svoje odluke.
4. Zajednički odbor sastaje se ako i kada za to postoji potreba, a najmanje jednom godišnje. Bilo koja stranka može zatražiti sazivanje sastanka Zajedničkog odbora.
5. Svaka ugovorna stranka može zatražiti sazivanje sastanka Zajedničkog odbora kako bi pokušala riješiti bilo koje pitanje u vezi s tumačenjem ili primjenom ovog Sporazuma. Takav

se sastanak mora održati u najkraćem mogućem roku, a najkasnije dva (2) mjeseca od primanja zahtjeva, osim ako su se ugovorne stranke dogovorile drukčije.

6. Za potrebe pravilne provedbe ovog Sporazuma stranke razmjenjuju informacije te se na zahtjev bilo koje od njih savjetuju unutar Zajedničkog odbora.

7. Zajednički odbor donosi odluku kojom potvrđuje evaluaciju koju Europska unija provede o tome kako Tunis provodi i primjenjuje regulatorne zahtjeve i standarde zakonodavstva EU-a, kako je utvrđeno u točki 1. Priloga I. ovom Sporazumu (Prijelazne odredbe).

8. Zajednički odbor ispituje pitanja koja se odnose na ulaganja u zračne prijevoznike iz stranaka te na promjene u učinkovitom nadzoru nad tim zračnim prijevoznicima.

9. Zajednički odbor također razvija suradnju osobito provodeći, iako ne i ograničavajući se na:

(a) preispitivanje tržišnih uvjeta koji utječu na usluge zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma;

(b) razmatranje, u cilju djelotvornog rješavanja, pitanja povezanih s poslovanjem i s komercijalnim mogućnostima iz članka 8. (Komerцијалне mogućnosti) ovog Sporazuma koja mogu, među ostalim, ometati pristup tržištu i neometano pružanje usluga zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma kao sredstva za osiguravanje poštenog tržišnog natjecanja, regulatornog približavanja i smanjivanja regulatornog opterećenja u pružanju usluga zračnog prijevoza;

(c) razmjenu informacija, uključujući savjetovanje o izmjenama zakona, propisa i politika stranaka koji mogu utjecati na usluge zračnog prijevoza;

(d) razmatranje potencijalnih područja u kojima se ovaj Sporazum može dodatno razvijati, uključujući davanje preporuka o izmjenama ovog Sporazuma ili uvjeta i postupaka za pristupanje drugih stranaka ovom Sporazumu;

(e) rasprave o općim pitanjima povezanim s ulaganjima, vlasništvom i nadzorom;

(f) razvoj regulatorne suradnje i uzajamne predanosti postizanju uzajamnog priznavanja i približavanja pravila i mjera;

(g) poticanje savjetovanja, prema potrebi, o pitanjima zračnog prijevoza koja se rješavaju u međunarodnim organizacijama, u odnosima s trećim zemljama i multilateralnim dogovorima, uključujući razmatranje hoće li se dogovoriti zajednički pristup;

(h) olakšavanje razmjene statističkih podataka među strankama u svrhu praćenja razvoja usluga zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma; te

(i) razmatranje socijalnih učinaka Sporazuma tijekom provedbe i pripremanje odgovarajućih odgovora na otvorena pitanja za koja se zaključi da su opravdana.

10. Ako Zajednički odbor ne donese odluku o pitanju koje mu je upućeno u roku od šest (6) mjeseci od dana upućivanja, ugovorne stranke mogu poduzeti odgovarajuće zaštitne mjere u skladu s člankom 23. (Zaštitne mjere) ovog Sporazuma.

11. Ovaj Sporazum ne isključuje suradnju i rasprave među nadležnim tijelima stranaka izvan Zajedničkog odbora, uključujući u područjima sigurnosti, zaštite, okoliša, upravljanja zračnim prometom, zrakoplovne infrastrukture, tržišnog natjecanja i zaštite potrošača. Stranke obavješćuju Zajednički odbor o ishodima takve suradnje i rasprava koji mogu utjecati na provedbu ovog Sporazuma.

ČLANAK 22.

Rješavanje sporova i arbitraža

1. Svaki spor koji se odnosi na primjenu ili tumačenje ovog Sporazuma, osim kad je riječ o pitanjima koja proizlaze iz članka 7. (Pošteno tržišno natjecanje) ovog Sporazuma, koji nije riješen na sastanku Zajedničkog odbora, može se na temelju dogovora stranaka dati na odluku nekoj osobi ili subjektu. Ako se stranke ne mogu dogovoriti, spor se na zahtjev bilo koje stranke upućuje na arbitražu u skladu s postupcima utvrđenima u ovom članku.

2. Zahtjev za arbitražu podnosi se drugoj stranci u pisanom obliku. Stranka koja je podnijela prigovor u svojem zahtjevu navodi spornu mjeru i objašnjava, na način dostatan za jasno iznošenje pravne osnove za prigovor, na koji način ta mjera nije u skladu s odredbama ovog Sporazuma.

3. Osim ako stranke drukčije dogovore, arbitražu provodi arbitražni sud triju arbitara koji se sastavlja na sljedeći način:

(a) svaka stranka imenuje jednog arbitra u roku od dvadeset (20) dana od zaprimanja zahtjeva za arbitražu. U roku od trideset (30) dana nakon imenovanja tih dvaju arbitara, oni sporazumno imenuju trećeg arbitra koji je predsjednik arbitražnog suda;

(b) ako neka od stranaka ne imenuje arbitra ili ako treći arbitar nije imenovan u skladu s točkom (a) ovog stavka, bilo koja stranka može zatražiti od predsjednika Vijeća ICAO-a da imenuje potrebnog arbitra ili arbitre u roku od trideset (30) dana od zaprimanja tog zahtjeva. Ako je predsjednik Vijeća ICAO-a državljanin Tunisa ili države članice EU-a, imenovanje vrši potpredsjednik Vijeća s najviše iskustva koji nije izuzet na osnovi državljanstva.

4. Datum osnivanja arbitražnog suda je datum kad posljednji od tri arbitra prihvati imenovanje.

5. Na zahtjev stranke arbitražni sud u roku od deset (10) dana od svojeg osnivanja donosi privremenu odluku o tome smatra li predmet hitnim.

6. Na zahtjev stranke arbitražni sud može od druge stranke zahtijevati da provede privremene zaštitne mjere dok se ne donese konačna odluka arbitražnog suda.

7. Najkasnije u roku od devedeset (90) dana od dana svojeg osnivanja arbitražni sud strankama dostavlja privremeno izvješće u kojem navodi utvrđeno činjenično stanje, primjenjivost odgovarajućih odredaba i temeljne razloge svega utvrđenoga i svih preporuka. Ako predsjednik arbitražnog suda smatra da taj rok nije moguće poštovati, on o tome u pisanom obliku obavješćuje stranke, pri čemu navodi razloge za odgodu i datum kad sud namjerava dostaviti svoje privremeno izvješće. Dostava privremenog izvješća ne smije ni u kojem slučaju prekoračiti rok od sto dvadeset (120) dana od dana osnivanja arbitražnog suda.
8. Stranka može arbitražnom sudu podnijeti pisani zahtjev za preispitivanje određenih aspekata privremenog izvješća u roku od 14 dana od dostave izvješća.
9. Ako je hitno, arbitražni sud nastoji na sve načine dostaviti svoje privremeno izvješće u roku od četrdeset pet (45) dana od dana osnivanja, a u svakom slučaju najkasnije šezdeset (60) dana od dana osnivanja. Stranka može arbitražnom sudu podnijeti pisani zahtjev za preispitivanje određenih aspekata privremenog izvješća u roku od sedam (7) dana od dostave izvješća.
10. Nakon razmatranja svih pisanih primjedbi stranaka na privremeno izvješće, arbitražni sud može izmijeniti svoje izvješće i provesti dodatna ispitivanja koja smatra primjerenima. Zaključak konačne odluke mora sadržavati dostatnu raspravu o argumentima iznesenima u fazi privremenog preispitivanja i dati jasan odgovor na pitanja i primjedbe stranaka.
11. Arbitražni sud o svojoj konačnoj odluci obavješćuje stranke u roku od sto dvadeset (120) dana od dana osnivanja. Ako predsjednik arbitražnog suda smatra da taj rok nije moguće poštovati, on o tome u pisanom obliku obavješćuje stranke, pri čemu navodi razloge za odgodu i datum kad sud namjerava dostaviti svoju odluku. Dostava odluke ne smije ni u kojem slučaju prekoračiti rok od sto pedeset (150) dana od dana osnivanja arbitražnog suda.
12. Ako je hitno, arbitražni sud nastoji na sve načine dostaviti svoju odluku u roku od šezdeset (60) dana od dana osnivanja. Ako predsjednik arbitražnog suda smatra da nije moguće dostaviti odluku u tom roku, on o tome u pisanom obliku obavješćuje stranke, pri čemu navodi razloge za odgodu i datum kad sud namjerava dostaviti svoju odluku. Dostava odluke ne smije ni u kojem slučaju prekoračiti rok od sedamdeset pet (75) dana od dana osnivanja arbitražnog suda.
13. Stranke mogu podnijeti zahtjeve za pojašnjenje konačne odluke u roku od deset (10) dana od kad je prime, a sva se pojašnjenja daju u roku od petnaest (15) dana od takvog zahtjeva.
14. Ako arbitražni sud utvrdi da postoji povreda ovog Sporazuma, a odgovorna stranka ne postupi u skladu s konačnom odlukom arbitražnog suda ili ne postigne dogovor s drugom strankom o obostrano zadovoljavajućem rješenju u roku od četrdeset (40) dana od obavijesti o konačnoj odluci arbitražnog suda, druga stranka može suspendirati primjenu usporedivih pogodnosti koje proizlaze iz ovog Sporazuma ili može djelomično ili, ako je to potrebno, u potpunosti suspendirati provedbu ovog Sporazuma sve dok odgovorna stranka ne postupi u skladu s konačnom odlukom arbitražnog suda ili dok stranke ne postignu dogovor o uzajamno zadovoljavajućem rješenju.

ČLANAK 23.

Zaštitne mjere

1. Ako jedna od stranaka smatra da druga stranka nije ispunila neku od obveza iz ovog Sporazuma, može poduzeti odgovarajuće mjere. Zaštitne su mjere ograničene u pogledu njihova područja primjene i trajanja na ono što je nužno potrebno za ispravljanje situacije ili održavanje ravnoteže Sporazuma. Prednost se daje onim mjerama koje najmanje ometaju funkcioniranje ovog Sporazuma.
2. Ugovorna stranka koja namjerava poduzeti zaštitne mjere o tome obavješćuje drugu ugovornu stranku putem Zajedničkog odbora, pri čemu navodi sve relevantne informacije.
3. Stranke odmah započinju savjetovanje unutar Zajedničkog odbora s ciljem pronalaženja zajedničkog prihvatljivog rješenja.
4. Ne dovodeći u pitanje članak 3. (Odobrenje za rad) stavak 1. točku (c) ni članak 4. (Odbijanje, opoziv, suspenzija ili ograničenje odobrenja) stavak 1. točku (d) ovog Sporazuma, predmetna stranka ne poduzima zaštitne mjere prije isteka roka od jednog mjeseca od dana dostavljanja obavijesti iz stavka 2. ovog članka, osim ako se postupak savjetovanja iz stavka 3. završi prije isteka tog roka.
5. Predmetna stranka bez odgode obavješćuje Zajednički odbor o poduzetim mjerama, pri čemu navodi sve relevantne informacije.
6. Bilo koja mjera poduzeta u skladu s uvjetima iz ovog članka prekida se čim se druga stranka uskladi s odredbama ovog Sporazuma.

ČLANAK 24.

Odnos s drugim sporazumima

1. Ovaj Sporazum ima prednost u odnosu na postojeće bilateralne sporazume i dogovore između stranaka koji su na snazi u trenutku potpisivanja ovog Sporazuma, osim u mjeri u kojoj je to predviđeno stavkom 2. ovog članka.
2. Pod uvjetom da nema diskriminacije između zračnih prijevoznika iz Europske unije na temelju državne pripadnosti:
 - (a) mogu se i dalje izvršavati postojeća prava i povoljnije odredbe ili postupanja povezani s vlasništvom, pravima prometovanja, kapacitetom, učestalošću, tipovima ili promjenama zrakoplova, letovima pod skupnom oznakom i određivanju cijena na temelju bilateralnih sporazuma ili dogovora između stranaka koji su na snazi u trenutku potpisivanja ovog Sporazuma i koji nisu obuhvaćeni ovim Sporazumom ili koji su povoljniji ili fleksibilniji u pogledu slobode za obuhvaćene zračne prijevoznike nego na temelju ovog Sporazuma;
 - (b) spor između stranaka o tome jesu li odredbe ili postupanja na temelju bilateralnih sporazuma ili dogovora između stranaka povoljniji ili fleksibilniji rješava se u okviru

mehanizma rješavanja sporova iz članka 22. (Rješavanje sporova i arbitraža). Sporovi o tome kako odrediti odnos između proturječnih odredaba ili postupanja također se rješavaju u okviru mehanizma rješavanja sporova iz članka 22.

3. Ako stranke postanu potpisnice višestranog sporazuma ili podrže odluku koju donese ICAO ili druga međunarodna organizacija u pogledu pitanja iz ovog Sporazuma, o tome se na temelju članka 21. (Zajednički odbor) pravovremeno savjetuju sa Zajedničkim odborom kako bi utvrdile je li potrebno izmijeniti ovaj Sporazum s obzirom na te promjene.

ČLANAK 25.

Regionalni dijalog

Stranke se obvezuju voditi trajni dijalog kako bi osigurale usklađenost ovog Sporazuma s Barcelonskim procesom te težiti uspostavljanju zajedničkog euro-mediteranskog zračnog prostora kao krajnjem cilju. Zbog toga se u okviru Zajedničkog odbora u skladu s člankom 21. (Zajednički odbor) stavkom 9. raspravlja o mogućnosti uzajamnog dogovora o izmjenama radi uzimanja u obzir drugih euro-mediteranskih sporazuma o uslugama zračnog prijevoza.

ČLANAK 26.

Izmjene

1. Ako jedna od stranaka želi izmijeniti odredbe ovog Sporazuma, ona o tome obavješćuje Zajednički odbor.

2. Sve izmjene ovog Sporazuma stranke mogu dogovoriti na temelju savjetovanja održanih u skladu s člankom 21. (Zajednički odbor) ovog Sporazuma. Izmjene stupaju na snagu u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 30. (Stupanje na snagu) ovog Sporazuma.

3. Zajednički odbor može na prijedlog jedne stranke i u skladu s ovim člankom konsenzusom odlučiti o izmjeni priloga ovom Sporazumu.

4. Ovaj Sporazum ne dovodi u pitanje pravo svake stranke, ako se poštuju načelo nediskriminacije i odredbe ovog Sporazuma, da jednostrano donese novo zakonodavstvo ili izmijeni svoje postojeće zakonodavstvo u području zračnog prijevoza ili s time povezanog područja iz Priloga II. ovom Sporazumu.

5. Ako jedna od stranaka razmatra donošenje novog zakonodavstva ili izmjena postojećeg zakonodavstva u području zračnog prijevoza ili s time povezanog područja iz Priloga II. ovom Sporazumu, ona o tome obavješćuje drugu stranku kako i kad je to primjereno i moguće. Na zahtjev bilo koje stranke u Zajedničkom se odboru mogu razmijeniti stajališta o tome.

6. Svaka stranka redovito i što prije, a najkasnije u roku od trideset (30) dana nakon donošenja ili izmjene, obavještuje drugu stranku o novodonesenom zakonodavstvu ili izmjenama svojeg postojećeg zakonodavstva u području zračnog prijevoza ili s time povezanog područja iz Priloga II. ovom Sporazumu. Na zahtjev bilo koje ugovorne stranke u Zajedničkom se odboru u roku od šezdeset (60) dana od toga razmjenjuju stajališta o tome što donošenje takvog novog zakonodavstva ili izmjena znači za pravilno funkcioniranje ovog Sporazuma.

7. Nakon razmjene stajališta iz stavka 6. Zajednički odbor:

(a) donosi odluku o revidiranju Priloga II. ovom Sporazumu tako da u njega uključi, ako je potrebno na temelju uzajamnosti, odredbe novog zakonodavstva ili izmjene predmetnog zakonodavstva;

(b) donosi odluku kojom potvrđuje da je novo zakonodavstvo ili predmetna izmjena u skladu s ovim Sporazumom; ili

(c) preporučuje druge mjere koje je potrebno donijeti u razumnom roku radi zaštite pravilnog funkcioniranja ovog Sporazuma.

ČLANAK 27.

Prestanak

Svaka ugovorna stranka može u pisanom obliku u bilo kojem trenutku diplomatskim kanalima obavijestiti drugu stranku o prestanku ovog Sporazuma. Takva se obavijest istovremeno upućuje ICAO-u i Tajništvu UN-a. Ovaj se Sporazum prekida u ponoć (prema GMT-u) na kraju prometne sezone Međunarodne udruge zračnih prijevoznika (IATA) koja je na snazi godinu dana nakon datuma pisane obavijesti o prestanku, osim ako je obavijest povučena na temelju dogovora stranaka prije isteka tog razdoblja.

ČLANAK 28.

Registracija sporazuma

Ovaj se Sporazum i sve njegove izmjene registriraju u ICAO-u, u skladu s člankom 83. Konvencije, i Tajništvu UN-a, u skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, nakon njegova stupanja na snagu.

ČLANAK 29.

Pristupanje novih država članica Europskoj uniji

1. Ovom Sporazumu mogu pristupiti države koje su postale države članice Europske unije nakon datuma potpisivanja ovog Sporazuma.

2. Pristupanje Sporazumu države članice Europske unije provodi se polaganjem akta o pristupanju Glavnom tajništvu Vijeća Europske unije koje obavješćuje stranke i Europsku komisiju o polaganju akta o pristupanju i datumu polaganja. Pristupanje stupa na snagu 30 dana nakon datuma polaganja akta o pristupanju.

3. Članak 24. stavci 1. i 2. ovog Sporazuma primjenjuju se *mutatis mutandis* na postojeće sporazume i dogovore koji su na snazi u trenutku pristupanja države članice Europske unije.

ČLANAK 30.

Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum stupa na snagu jedan mjesec nakon datuma zadnje note u razmjeni diplomatskih nota među strankama kojom se potvrđuje da su dovršeni svi potrebni postupci za stupanje na snagu ovog Sporazuma. Za potrebe ove razmjene Tunis dostavlja Glavnom tajništvu Vijeća Europske unije svoju diplomatsku notu upućenu Europskoj uniji i njezinim državama članicama, a glavno tajništvo Vijeća Europske unije dostavlja Tunisu diplomatsku notu Europske unije i njezinih država članica. Diplomatska nota Europske unije i njezinih država članica sadržava priopćenja svake od država članica svakim od kojih se potvrđuje da je predmetna država članica dovršila postupke potrebne za stupanje na snagu ovog Sporazuma.

U potvrdu toga niže potpisani, koji su za to propisno ovlašteni, potpisali su ovaj Sporazum.

Sastavljeno u [...] [...] u dva primjerka, na bugarskom, češkom, danskom, engleskom, estonskom, finskom, francuskom, grčkom, hrvatskom, irskom, latvijskom, litavskom, mađarskom, malteškom, nizozemskom, njemačkom, poljskom, portugalskom, rumunjskom, slovačkom, slovenskom, španjolskom, švedskom, talijanskom i arapskom jeziku, pri čemu je svaki od tih tekstova jednako vjerodostojan.

Za Republiku Tunis

Za Europsku uniju

Za Kraljevinu Belgiju

Za Republiku Bugarsku

Za Češku Republiku

Za Kraljevinu Dansku

Za Saveznu Republiku Njemačku

Za Republiku Estoniju

Za Irsku

Za Helensku Republiku

Za Kraljevinu Španjolsku
Za Republiku Francusku
Za Republiku Hrvatsku
Za Talijansku Republiku
Za Republiku Cipar
Za Republiku Latviju
Za Republiku Litvu
Za Veliko Vojvodstvo Luksemburg
Za Mađarsku
Za Maltu
Za Kraljevinu Nizozemsku
Za Republiku Austriju
Za Republiku Poljsku
Za Portugalsku Republiku
Za Rumunjsku
Za Republiku Sloveniju
Za Slovačku Republiku
Za Republiku Finsku
Za Kraljevinu Švedsku

PRILOG I.

PRIJELAZNE ODREDBE

1. Tuniska provedba i primjena svih regulatornih zahtjeva i standarda koji se odnose na zračni prijevoz iz Priloga II. ovom Sporazumu predmet su evaluacije za koju je odgovorna Europska unija i koja se potvrđuje odlukom Zajedničkog odbora. Ta se evaluacija mora provesti najkasnije dvije (2) godine nakon stupanja na snagu Sporazuma.
 2. Postupni prijelaz Tunisa na provedbu regulatornih zahtjeva i standarda propisanih u zakonodavstvu Europske unije koje se odnosi na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u Prilogu II. ovom Sporazumu, može biti predmet redovitih evaluacija. Evaluacije provodi Europska komisija u suradnji s Tunisom.
 3. Tuniska provedba i primjena svih regulatornih zahtjeva i standarda propisanih u zakonodavstvu Europske unije u području zaštite zračnog prometa predmet su evaluacije za koju je odgovorna Europska unija i koja se potvrđuje odlukom Zajedničkog odbora. Ta se evaluacija mora provesti najkasnije tri (3) godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma.
 4. Primjena odredaba iz članka 7. (Pošteno tržišno natjecanje) stavka 6. (Subvencije i državne potpore) počinje tri (3) godine nakon datuma potpisivanja ovog Sporazuma.
-

PRILOG I.a

Prijelazne odredbe s obzirom na međunarodnu zračnu luku Tunis Carthage

Ne dovodeći u pitanje odredbe članka 2. stavka 3. točke (c) ovog Sporazuma, na međunarodnu zračnu luku Tunis Carthage primjenjuju se sljedeće prijelazne odredbe tijekom razdoblja od pet godina koje počinje s datumom potpisivanja Sporazuma, a isključivo za dogovorene usluge prijevoza putnika i intermodalnog prijevoza.

1. Ako postoji bilateralni sporazum na snazi između Tunisa i države članice Europske unije, imenovanje i prava treće i četvrte slobode prema međunarodnoj zračnoj luci Tunis Carthage i iz te zračne luke dodjeljuju se u skladu s tim bilateralnim sporazumom, neovisno o učestalosti usluga:
 - zračnim prijevoznicima iz Tunisa s važećom operativnom licencijom, i
 - zračnim prijevoznicima iz Europske unije s važećom operativnom licencijom koju je izdala država članica Europske unije koja je polazište ili odredište leta.
2. Režimi monoimenovanja u postojećim bilateralnim sporazumima između Tunisa i država članica postaju režimi biimenovanja.
3. Kad je riječ o postojećim bilateralnim sporazumima koji sadržavaju klauzulu vrste Bermuda, primjenjuje se stavak 1. i ako je učestalost na datum potpisivanja manja od deset (10), utvrđuje se da je tjedna učestalost 10, osim ako stranke odluče drukčije u skladu sa svojim bilateralnim sporazumima.
4. Kad je riječ o državama članicama s kojima Tunis nije sklopio bilateralni sporazum o pružanju usluga zračnog prijevoza ili ako postojeći bilateralni sporazum o pružanju usluga zračnog prijevoza predviđa tjednu učestalost manju od 10 prema međunarodnoj zračnoj luci Tunis Carthage i iz te zračne luke, utvrđuje se da je tjedna učestalost 10 s režimom biimenovanja za zračne prijevoznike iz Tunisa s važećom operativnom licencijom i za zračne prijevoznike iz Europske unije s važećom operativnom licencijom koju je izdala država članica Europske unije koja je polazište ili odredište leta.
5. Učestalost navedena u ovom Prilogu svake se godine povećava za 10 %, počevši godinu dana nakon potpisivanja Sporazuma.
6. Stranke u najkraćim rokovima raspravljaju u Zajedničkom odboru o svim pitanjima koja se odnose na tumačenje i provedbu ovog Priloga.

PRILOG II.

(predmet redovitog ažuriranja)

PROPISI PRIMJENJIVI NA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

Tunis se dužan pobrinuti da se u skladu s ovim Sporazumom regulatorni zahtjevi i standardi preuzeti iz primjenjivih odredaba sljedećih akata provode i primjenjuju u zakonodavstvu, pravilima ili postupcima primjenjivima u Tunisu. Tunis se dužan pobrinuti da se potencijalne prilagodbe tih akata prema potrebi uvedu u zakonodavstvo, pravila ili postupke primjenjive u Tunisu.

A. LIBERALIZACIJA U PODRUČJU ZRAKOPLOVSTVA I DRUGI PROPISI PRIMJENJIVI NA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

br. 1008/2008

Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 24. rujna 2008. o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici

Primjenjive odredbe: članci 2., 5., 7. i 11., članak 23. stavak 1., članak 24. i Prilog I.

br. 785/2004

Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o zahtjevima za zračne prijevoznike i operatore zrakoplova u vezi s osiguranjem, **kako je izmijenjena:**

- Uredbom Komisije (EU) br. 285/2010.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 8.

br. 2009/12

Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2009. o naknadama zračnih luka

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 11.

br. 96/67

Direktiva Vijeća od 15. listopada 1996. o pristupu tržištu zemaljskih usluga u zračnim lukama Zajednice

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9., članci od 11. do 21. i Prilog.

Za potrebe primjene članka 20. stavka 2. izraz „Komisija” glasi „Zajednički odbor”.

B. SIGURNOST ZRAČNOG PROMETA

Zaštita civilnog zrakoplovstva i osnovna uredba o EASA-i

Uredba (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. veljače 2008. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Europske agencije za sigurnost zračnog prometa i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 91/670/EEZ, Uredbe (EZ) br. 1592/2002 i Direktive 2004/36/EZ, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EZ) br. 690/2009,
- Uredbom (EZ) br. 1108/2009,
primjenjive odredbe: primjenjive odredbe: članci od 1. do 3. (samo prvi stavak) i Prilog,
- Uredbom (EU) br. 6/2013,
- Uredbom (EZ) br. 4/2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 16. i prilozi od I. do V.b.

Letačke operacije

br. 965/2012

Uredba Komisije (EU) br. 965/2012 od 5. listopada 2012. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, **kako je izmijenjena**:

- Uredbom Komisije (EU) br. 800/2013 od 14. kolovoza 2013.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 71/2014 od 27. siječnja 2014.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 83/2014 od 29. siječnja 2014.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 379/2014 od 7. travnja 2014.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 2015/140 od 29. siječnja 2015.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 2015/1329 od 31. srpnja 2015.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 2015/640 od 23. travnja 2015.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 2015/2338 od 11. prosinca 2015.,
- Uredbom (EU) br. 2016/1199,
- Uredbom (EU) br. 2017/363.

primjenjive odredbe: članci od 1. do 9.a i prilozi od I. do VIII.

br. 1332/2011

Uredba Komisije (EU) br. 1332/2011 od 16. prosinca 2011. o zahtjevima uporabe zajedničkoga zračnog prostora i operativnim procedurama za izbjegavanje sudara u zraku, **kako je izmijenjena**:

- Uredbom Komisije (EU) br. 2016/583 od 15. travnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 5. i Prilog.

Članovi posade

br. 1178/2011

Uredba Komisije (EU) br. 1178/2011 od 3. studenoga 2011. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka vezano za članove posade zrakoplova u civilnom zrakoplovstvu u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, **kako je izmijenjena**:

- Uredbom Komisije (EU) br. 290/2012 od 30. ožujka 2012.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 70/2014 od 27. siječnja 2014.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 245/2014 od 13. ožujka 2014.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 2015/445 od 17. ožujka 2015.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 2016/539 od 6. travnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 11. i prilozi od I. do IV.

Istraživanje nesreća

br. 996/2010

Uredba (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o istragama i sprečavanju nesreća i nezgoda u civilnom zrakoplovstvu i stavljanju izvan snage Direktive 94/56/EZ, **kako je izmijenjena**:

- Uredbom (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 23. uz iznimku članka 7. stavka 4. i članka 19. (stavljen izvan snage Uredbom (EU) br. 376/2014).

br. 2012/780

Odluka Komisije od 5. prosinca 2012. o pravima pristupa Europskoj središnjoj bazi podataka za sigurnosne preporuke i pripadajuće odgovore, uspostavljenoj člankom 18. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća o istragama i sprečavanju nesreća i nezgoda u civilnom zrakoplovstvu i stavljanju izvan snage Direktive 94/56/EZ.

Primjenjive odredbe: Članci od 1. do 5.

Početna plovidbenost

br. 748/2012

Uredba Komisije (EU) br. 748/2012 od 3. kolovoza 2012. o utvrđivanju provedbenih pravila za certifikaciju plovidbenosti i ekološku certifikaciju zrakoplova i s njima povezanih proizvoda, dijelova i uređaja te za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija, **kako je izmijenjena**:

- Uredbom Komisije (EU) br. 7/2013 od 8. siječnja 2013.,

- Uredbom Komisije (EU) br. 69/2014 od 27. siječnja 2014.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 2015/1039 od 30. lipnja 2015.,
- Uredbom Komisije (EU) 2016/15.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i Prilog I.

Kontinuirana plovidbenost

br. 1321/2014

Uredba Komisije (EU) br. 1321/2014 od 26. studenoga 2014. o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove, **kako je izmijenjena**:

- Uredbom Komisije (EU) 2015/1088 od 3. srpnja 2015. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1321/2014 u odnosu na olakšavanje postupaka održavanja za zrakoplove općeg zrakoplovstva,
 - Uredbom Komisije (EU) br. 2015/1536 od 16. rujna 2015. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1321/2014 u odnosu na usklađivanje pravila o kontinuiranoj plovidbenosti s Uredbom (EZ) br. 216/2008, kritične poslove održavanja i praćenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova,
- Uredbom Komisije (EU) 2017/334.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 6. i prilozi od I. do IV.

Dodatne specifikacije u pogledu plovidbenosti

br. 2015/640

Uredba Komisije od 23. travnja 2015. o dodatnim specifikacijama u pogledu plovidbenosti za određenu vrstu operacija i o izmjeni Uredbe (EU) br. 965/2012

Aerodromi

br. 139/2014

Uredba Komisije (EU) br. 139/2014 od 12. veljače 2014. o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s aerodromima u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i prilozi od I. do IV.

ATM/ANS

br. 2015/340

Uredba Komisije (EU) 2015/340 od 20. veljače 2015. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka koji se odnose na dozvole i certifikate kontrolora zračnog prometa u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 923/2012 i o stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EU) br. 805/2011

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i prilozi od I. do IV.

br. 373/2017

Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/373 od 1. ožujka 2017. o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružatelje usluga upravljanja zračnim prometom/pružatelje usluga u zračnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom i za njihov nadzor, o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 482/2008 i provedbenih uredbi (EU) br. 1034/2011, (EU) br. 1035/2011 i (EU) 2016/1377 te o izmjeni Uredbe (EU) br. 677/2011

Izvjешćivanje o događajima

br. 376/2014

Uredba (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu, o izmjeni Uredbe (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća i stavljaju izvan snage Direktive 2003/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i uredbi Komisije (EZ) br. 1321/2007 i (EZ) br. 1330/2007

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 7., članak 9. stavak 3., članak 10. stavci od 2. do 4., članak 11. stavci 1. i 7., članak 13. uz iznimku stavka 9., članci od 14. do 16., članak 21. i prilozi od I. do III.

br. 2015/1018

Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/1018 od 29. lipnja 2015. o utvrđivanju popisa u kojem se klasificiraju događaji u civilnom zrakoplovstvu koje treba obvezno prijaviti u skladu s Uredbom (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća

Primjenjive odredbe: članak 1. i prilozi od I. do V.

EU-ov sigurnosni popis zračnih prijevoznika za koje vrijedi zabrana letenja unutar Unije

br. 474/2006

Uredba Komisije (EZ) br. 474/2006 od 22. ožujka 2006. o uspostavi popisa Zajednice onih zračnih prijevoznika na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice iz poglavlja II. Uredbe (EZ) br. 2111/2005 Europskog parlamenta i Vijeća, **kako je izmijenjena**:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 2016/963 od 16. lipnja 2016.

Tehnički zahtjevi i administrativni postupci u području civilnog zrakoplovstva

br. 3922/91

Uredba Vijeća (EEZ) br. 3922/91 od 16. prosinca 1991. godine o usklađivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u području civilnog zrakoplovstva, **kako je izmijenjena**:

- Uredbom (EU) br. 1899/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006.,
- Uredbom (EU) br. 1900/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 8/2008 od 11. prosinca 2007.,

- Uredbom Komisije (EU) br. 859/2008 od 20. kolovoza 2008.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. uz iznimku članka 4. stavka 1. i članka 8. stavka 2. drugog podstavka, članci od 12. do 13. i prilozi od I. do III.

C. ZAŠTITA ZRAČNOG PROMETA

br. 300/2008

Uredba (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2008. o zajedničkim pravilima u području zaštite civilnog zračnog prometa i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2320/2002

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 15., članci 18. i 21. te Prilog.

br. 272/2009

Uredba Komisije (EZ) br. 272/2009 od 2. travnja 2009. o dopunjavanju zajedničkih osnovnih standarda zaštite civilnog zračnog prometa utvrđenih u Prilogu Uredbi (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, **kako je izmijenjena**:

- Uredbom Komisije (EU) br. 297/2010 od 9. travnja 2010.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 720/2011 od 22. srpnja 2011.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 1141/2011 od 10. studenog 2011.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 245/2013 od 19. ožujka 2013.

br. 1254/2009

Uredba Komisije (EU) br. 1254/2009 od 18. prosinca 2009. o utvrđivanju mjerila na temelju kojih se državama članicama omogućuje odstupanje od zajedničkih osnovnih standarda zaštite civilnog zračnog prometa i o donošenju alternativnih mjera zaštite, kako je izmijenjena:
Uredbom (EU) br. 2096/2016.

br. 18/2010

Uredba Komisije (EU) br. 18/2010 od 8. siječnja 2010. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi sa specifikacijama za nacionalne programe kontrole kvalitete u području zaštite civilnog zračnog prometa
Primjenjive odredbe: sve.

br. 2015/1998

Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/1998 od 5. studenoga 2015. o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa, **kako je izmijenjena**:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 2015/2426 od 18. prosinca 2015.
Primjenjive odredbe: sve, uključujući Prilog.

D. UPRAVLJANJE ZRAČNIM PROMETOM

br. 549/2004

Uredba (EZ) br. 549/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o utvrđivanju okvira za stvaranje jedinstvenog europskog neba (Okvirna uredba), **kako je izmijenjena**:

- Uredbom (EU) br. 1070/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009., primjenjive odredbe: članci od 1. do 5. uz iznimku članka 1. stavka 4.
Primjenjive odredbe: članci od 1. do 4., članak 6. i članci od 9. do 13.

br. 550/2004

Uredba (EZ) br. 550/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o pružanju usluga u zračnoj plovidbi u jedinstvenom europskom nebu (Uredba o pružanju usluga), **kako je izmijenjena**:

- Uredbom (EZ) br. 1070/2009.
Primjenjive odredbe: članci od 1. do 18. i Prilog I.

br. 551/2004

Uredba (EZ) br. 551/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o organizaciji i korištenju zračnog prostora u jedinstvenom europskom nebu (Uredba o zračnom prostoru), **kako je izmijenjena**:

- Uredbom (EZ) br. 1070/2009.
Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9.

br. 552/2004

Uredba (EZ) br. 552/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o interoperabilnosti Europske mreže za upravljanje zračnim prometom (Uredba o interoperabilnosti), **kako je izmijenjena**:

- Uredbom (EZ) br. 1070/2009.
Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i prilozi od I. do V.

Plan performansi i obračun naknada

br. 390/2013

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 390/2013 od 3. svibnja 2013. o utvrđivanju plana performansi za usluge u zračnoj plovidbi i mrežne funkcije

br. 391/2013

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 391/2013 od 3. svibnja 2013. o utvrđivanju zajedničkog sustava obračuna naknada za usluge u zračnoj plovidbi

Mrežne funkcije

br. 677/2011

Uredba Komisije (EU) br. 677/2011 od 7. srpnja 2011. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom (ATM) i izmjeni Uredbe (EU)

br. 691/2010, kako je izmijenjena:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 970/2014 od 12. rujna 2014.,
- Provedbenom uredbom (EU) br. 373/2017.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 25. i prilozi

br. 255/2010

Uredba Komisije (EU) br. 255/2010 od 25. ožujka 2010. o utvrđivanju zajedničkih pravila za upravljanje protokom zračnog prometa, **kako je izmijenjena:**

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. rujna 2012.,

Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 2016/1006 od 22. lipnja 2016. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 255/2010 u vezi s ICAO odredbama iz članka 3. stavka 1.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 15. i Prilog.

C(2011) 4130

Odluka Komisije od 7. srpnja 2011. o imenovanju mrežnog upravitelja mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom (ATM) jedinstvenog europskog neba

Funkcionalni blokovi zračnog prostora

br. 176/2011

Uredba Komisije (EU) br. 176/2011 od 24. veljače 2011. o informacijama koje se moraju dostaviti prije uspostavljanja i izmjene funkcionalnog bloka zračnog prostora

Interoperabilnost

br. 1032/2006

Uredba Komisije (EZ) br. 1032/2006 od 6. srpnja 2006. o utvrđivanju zahtjeva za automatske sustave za razmjenu podataka o letu u svrhu obavješćivanja, koordinacije i prijenosa letova između jedinica kontrole zračnog prometa, **kako je izmijenjena:**

- Uredbom Komisije (EU) br. 30/2009 od 16. siječnja 2009.
Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9. i prilozi od I. do V.

br. 1033/2006

Uredba Komisije (EZ) br. 1033/2006 od 4. srpnja 2006. o utvrđivanju zahtjeva o postupcima za planove leta u fazi prije polijetanja za jedinstveno europsko nebo, **kako je izmijenjena:**

- Provedbenom uredbom (EU) br. 929/2010,
- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. rujna 2012.,
- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 428/2013 od 8. svibnja 2013.,
- Provedbenom uredbom (EU) br. 2120/2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 5. i Prilog.

br. 633/2007

Uredba Komisije (EZ) br. 633/2007 od 7. lipnja 2007. o utvrđivanju zahtjeva za primjenu protokola za prijenos poruka o letu koji se upotrebljava u svrhu obavješćivanja, koordinacije i prijenosa letova između jedinica kontrole zračnog prometa, **kako je izmijenjena**:

- Uredbom Komisije (EU) br. 283/2011 od 22. ožujka 2011.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 6. i prilozi od I. do IV.

br. 29/2009

Uredba Komisije (EZ) br. 29/2009 od 16. siječnja 2009. o utvrđivanju zahtjeva u vezi s uslugama podatkovnih veza za jedinstveno europsko nebo, **kako je izmijenjena**:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 2015/310 od 26. veljače 2015.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 14. i prilozi od I. do III.

br. 262/2009

Uredba Komisije (EZ) br. 262/2009 od 30. ožujka 2009. o utvrđivanju zahtjeva u vezi s usklađenom dodjelom i uporabom Mode S upitnih kodova za jedinstveno europsko nebo, **kako je izmijenjena**:

- Provedbenom uredbom (EU) br. 2345/2016 od 14. prosinca 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 12. i prilozi od I. do VI.

br. 73/2010

Uredba Komisije (EU) br. 73/2010 od 26. siječnja 2010. o utvrđivanju zahtjeva o kvaliteti zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija za jedinstveno europsko nebo, **kako je izmijenjena**:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 1029/2014 od 26. rujna 2014.,

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 13. i prilozi od I. do X.

br. 1206/2011

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1206/2011 od 22. studenoga 2011. o utvrđivanju zahtjeva u vezi s identifikacijom zrakoplova u okviru nadzora za jedinstveno europsko nebo

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 11. i prilozi od I. do VII.

br. 1207/2011

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1207/2011 od 22. studenoga 2011. o utvrđivanju zahtjeva u vezi s učinkovitošću i interoperabilnošću nadzora za Jedinstveno europsko nebo, **kako je izmijenjena**:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 1028/2014 od 26. rujna 2014.,

- Provedbenom uredbom (EU) br. 386/2017.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 14. te prilozi od I. do IX.

br. 1079/2012

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1079/2012 od 16. studenoga 2012. o utvrđivanju zahtjeva za razmak između govornih kanala za jedinstveno europsko nebo, **kako je**

izmijenjena:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 657/2013 od 10. srpnja 2013.,
- Provedbenom uredbom (EU) br. 2345/2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 14. te prilozi od I. do V.

SESAR

br. 219/2007

Uredba Vijeća (EZ) br. 219/2007 od 27. veljače 2007. o uspostavljanju zajedničkog poduzeća za razvoj nove generacije Europskog sustava upravljanja zračnim prometom (SESAR), **kako je izmijenjena:**

- Uredbom Vijeća (EZ) br. 1361/2008 od 16. prosinca 2008.,
- Uredbom Vijeća (EZ) br. 721/2014 od 16. lipnja 2014.

Primjenjive odredbe: članak 1. stavci od 1. do 2., članak 1. stavci od 5. do 7., članci 2. i 3., članak 4. stavak 1. te Prilog.

br. 409/2013

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 409/2013 od 3. svibnja 2013. o definiciji zajedničkih projekata, uspostavi upravljanja i utvrđivanju poticaja za potporu provedbi europskoga glavnog plana upravljanja zračnim prometom

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 15.

br. 716/2014

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 716/2014 od 27. lipnja 2014. o uspostavljanju Zajedničkog pilot-projekta za potporu provedbe Glavnog plana upravljanja europskim zračnim prometom

Zračni prostor

br. 2150/2005

Uredba Komisije (EZ) br. 2150/2005 od 23. prosinca 2005. o utvrđivanju zajedničkih pravila za fleksibilno korištenje zračnog prostora

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9. i Prilog.

br. 923/2012

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. rujna 2012. o utvrđivanju zajedničkih pravila zračnog prometa i operativnih odredaba u vezi s uslugama i postupcima u zračnoj plovidbi te o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 1035/2011 i uredaba (EZ) br. 1265/2007, (EZ) br. 1794/2006, (EZ) br. 730/2006, (EZ) br. 1033/2006 i (EU) br. 255/2010, **kako je izmijenjena:**

- Uredbom Komisije (EU) br. 2015/340 od 20. veljače 2015.,
- Uredbom Komisije (EU) 2016/1185.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i Prilog, uključujući njegove dodatke.

E. OKOLIŠ I BUKA

br. 2002/49

Direktiva 2002/49/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. lipnja 2002. o procjeni i upravljanju bukom iz okoliša, kako je izmijenjena: Uredbom (EZ) br. 1137/2008 i Direktivom Komisije (EU) 2015/996.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 12. te prilozi od I. do VI.

br. 2003/96

Direktiva Vijeća od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije

Primjenjive odredbe: članak 14. stavak 1. točka (b) i članak 14. stavak 2.

br. 2006/93

Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uređenju uporabe zrakoplova obuhvaćena dijelom II. poglavljem 3. sveskom 1. Priloga 16. Konvenciji o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, drugo izdanje (1988.)

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 5. te prilozi I. i II.

br. 598/2014

Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o utvrđivanju pravila i postupaka u vezi s uvođenjem operativnih ograničenja povezanih s bukom u zračnim lukama Unije unutar uravnoteženog pristupa kojom se stavlja izvan snage Direktiva 2002/30/EZ

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. te prilozi I. i II.

F. ZAŠTITA POTROŠAČA

br. 2027/97

Uredba Vijeća od 9. listopada 1997. o odgovornosti zračnih prijevoznika u slučaju nesreća, **kako je izmijenjena:**

– Uredbom (EZ) br. 889/2002.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 6. i prilozi

br. 261/2004

Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 16.

br. 1107/2006

Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 16. te prilozi I. i II.

G. SOCIJALNI ASPEKTI

br. 1989/391

Direktiva Vijeća od 12. lipnja 1989. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu, **kako je izmijenjena**:

- Direktivom 2007/30/EZ

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 16.

br. 2000/79

Direktiva od 27. studenoga 2000. o Europskom sporazumu o organizaciji radnog vremena mobilnog osoblja u civilnom zrakoplovstvu, koji su sklopili Udruga europskih zračnih prijevoznika (AEA), Udruženje europskih radnika u prometu (ETF), Europska udruga osoblja pilotskih kabina (ECA), Udruga europskih regionalnih zračnih prijevoznika (ERA) i Međunarodna udruga zračnih prijevoznika (IACA)

Primjenjive odredbe: članci od 2. do 3. i Prilog

br. 2003/88

Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenoga 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 20. i od 22. do 23.